

ਭੈਰਾ ਦਾ ਚੀਤਾ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧੰਨੂ

ਯੁੱਕਾ ਦਾ ਗੀਤਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

© ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਲੇਖਕ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ: ਅਪ੍ਰੈਲ 2016

ਕੀਮਤ : 90 ਰੁਪਏ

ਟਾਈਟਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ :
ਕੰਵਰਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਕਵੀ'

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ- ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
97795-34056, 84371-06685

ਸਮਰਪਣ

ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ
ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ
ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ
ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ

ਤਤਕਰਾ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਇਕ	5
ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਗਾਥਾ	8
ਮਸਲੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ	12
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ	16
ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ	18
ਹਰ ਫ਼ਰੰਟ ਤੇ ਲੜਾਈ	21
ਜਥੇਬੰਦਕ ਜਾਬਤਾ	24
ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ	27
ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ	30
ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ	33
ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	40
ਲਗਾਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ	45
ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ	49
ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਕ ਜੰਗ	53
ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਾਂਦਰ ਵਿਚੋਲਗਿਰੀ	58
ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ	72
ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ	78
ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ	83

ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਇਕ

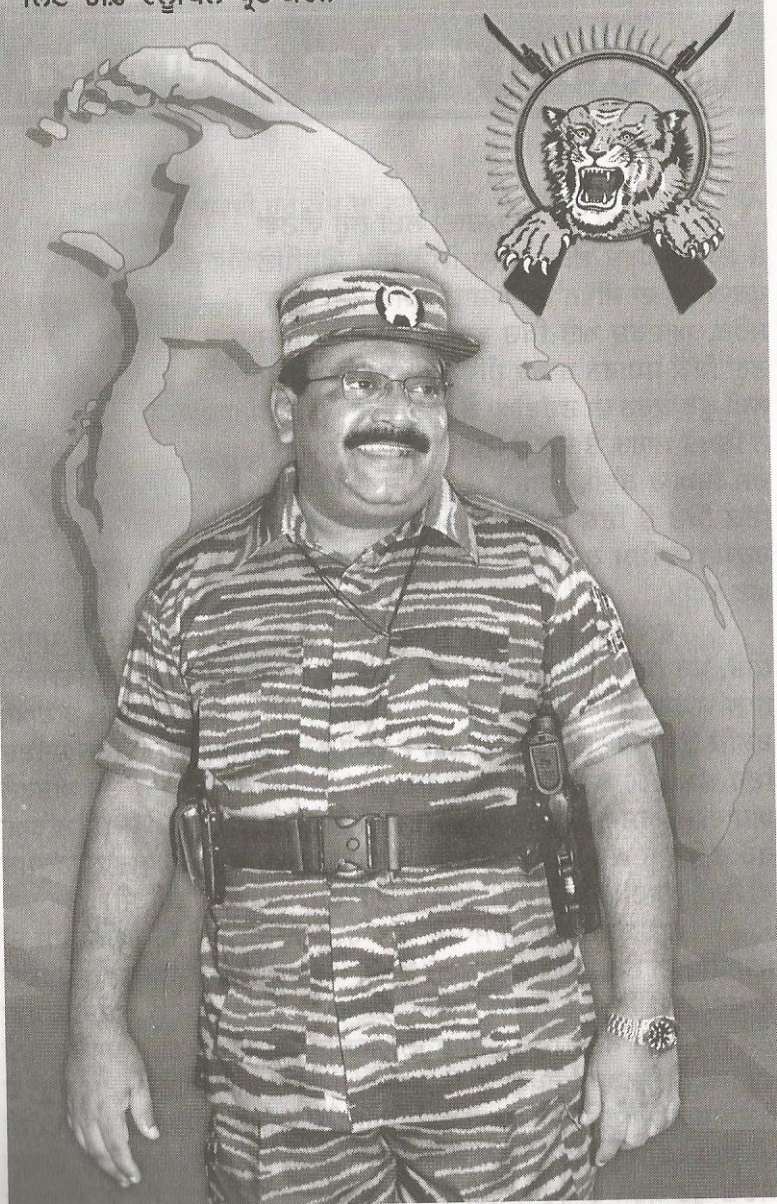
ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲਹੂ ਵੀਟਵਾਂ ਤੇ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਲਿਟੇ ਚੀਫ਼ 'ਵੇਲੂਪਿਲੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ' ਦਾ ਜੀਵਨ ਹਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ, ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਖਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਬਾਲਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਖੜੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨੱਕ 'ਚ ਦਮ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਖਿੱਤੇ ਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਣਐਲਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਾਮਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਹਥਲੀ ਪੁਸ਼ਤਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਏਨੀ ਕੁ ਮਦਦ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਉਲਝਿਆ ਰਹੇ ਤੇ ਉਸ ਤੇ ਅੱਗ ਸੇਕੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਾਂ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਠੋਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲ ਕੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਗੜਬੜ ਫੈਲਾਈ ਰੱਖਣੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖਣਾ ਵਧੇਰੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਟੋਟੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਗਲਾ ਸਟੈਂਡ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ

ਲਿਟੇ ਚੀਫ਼ ਵੇਲੂਪਿਲੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ

ਵਰਤਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵਰਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਖਲੋ ਗਿਆ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਵੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣੀ ਪਈ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫ਼ੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁੰਡਾ ਗਰੋਹਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ 'ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਆਫ਼ ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ' (ਲਿਟੇ) ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਚ ਨੈਟਵਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਠਾਹਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਆਪਣਾ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਜੰਗ ਲੜੀ।

ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਘਾਣ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਘਾਣ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਗ਼ੈਰਤ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਵੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਮੁੱਠੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ, ਅਣਖੀਲੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਿਆ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਦਹਿਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ; ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਬਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ।

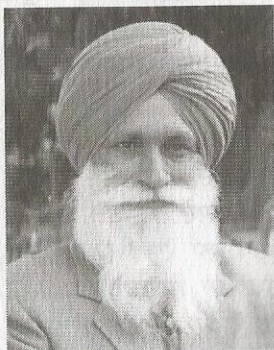
'ਲੰਕਾ ਦਾ ਚੀਤਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ', ਕਿਤਾਬ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ; ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਰਨੈਲ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਤੇ ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀਆਂ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ 'ਵੰਗਾਰ'

98558-31284

ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਗਾਥਾ

ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਾ ਕੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਿਟੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਉੱਪਰ ਛਪਿਆ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

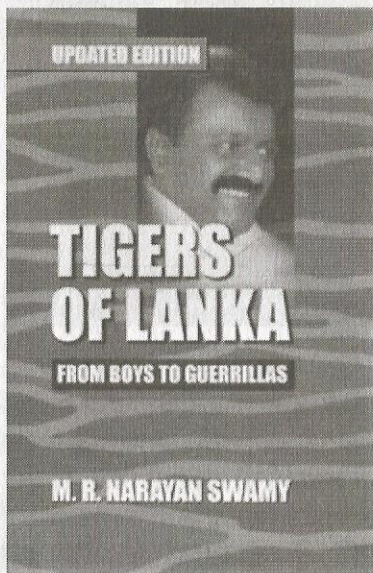
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਤਾਮਿਲ ਕੌਮ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ' ਆਖਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ 'ਖੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਦਰਿੰਦਾ'; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੀਰੋ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤਾਕਤਵਰ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ, ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ, ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ, ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਹਥਲੀ ਲਿਖਤ ਜਾਣਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿ ਹਾਸਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਹੋ ਕੇ ਉੱਡਣ-ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ। ਦਾਲ-ਭਾਤ ਮਿਲ ਜਾਏ ਠੀਕ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਾਕਾਕਸ਼ੀ ਕੱਟਦੇ ਮਾੜੂ ਜਿਸਮਾਂ ਵਾਲੇ, ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਥਰੂਮ ਚੱਪਲਾਂ, ਲੱਕ ਲੁੰਗੀਆਂ ਪਹਿਨੀ ਲਿਟੇ ਵਰਕਰ

ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਦਾਈਗਰਜ਼ ਆਫ ਲੰਕਾ

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਨਾਰਾਇਣ ਸਵਾਮੀ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਭਾਰਤ, ਲੰਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਘੁੰਮਿਆ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਤਾਬ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕ ਉੱਪਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਕ ਫਿਦਾ ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ

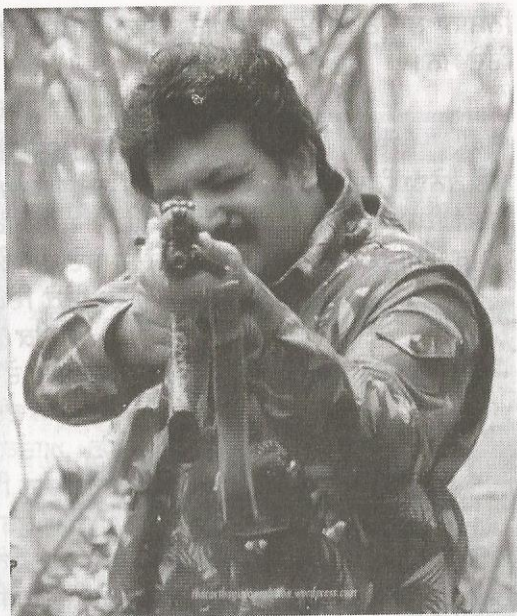
ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੋੜ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਬਲੇ-ਪਤਲੇ ਨੇਫ਼ਰਮਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਦੂਤ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਆਤੰਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੈ।

ਕੂੜਾ ਕਚਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਉਹ ਤਾਕਤਵਰ ਸੈਨਾ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾ ਕਤਲ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ, ਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉੱਪਰ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ, ਅਣਗਿਣਤ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਅਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਤਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਓਸਾਮਾ-ਬਿਨ-ਲਾਦੇਨ ਦੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਵਰਾਂ ਉੱਪਰ ਹੱਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ, ਲਾਦੇਨ ਵਾਂਗ ਅਮੀਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਲਾਦੇਨ ਵਾਂਗ ਉਹ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਦਾ ਫਿਰਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਆਪਣਾ ਹੈਂਡ-ਕੁਆਰਟਰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਲਾਦੇਨ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਸ ਦੀ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਫੌਜ ਪੰਜਾਹ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਵਧਦੀ-ਵਧਦੀ ਏਨੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ ਦਹਾੜਦੀ ਹੋਈ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਗੋਡੇ ਲੁਆ ਦਿੱਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਵਾਸਤੇ ਨਾਰਵੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਸਹਾਰਨੀ ਪਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਿਬੇੜਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਵੈਰੀ, ਆਪਣੀ ਫੌਜ

ਵਿਚਲਾ ਕੋਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ
 ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
 ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
 ਬੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ
 ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ, ਦੁਚਿੱਤੀ
 ਨਹੀਂ। ਬਲੈਕ ਟਾਈਗਰਜ਼
 ਗਰੁੱਪ ਵਿਚਲੇ ਮਰਦ
 ਔਰਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ
 ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ
 ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-
 ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ। ਜੁਲਾਈ
 1987 ਵਿੱਚ ਆਤਮਘਾਤੀ
 ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਲੰਕਾ ਦੇ
 ਮਿਲਟਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ
 ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ
 ਭਰਿਆ ਟਰੱਕ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ,
 ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ
 ਹੱਲਾ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ 2001

ਤਕ ਅਜਿਹੇ 54 ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਹੱਲੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਵਲੀਅਨ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਇਸ
 ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਹਮਲੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਿਟੇ ਨੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ
 ਹਮਦਰਦੀ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਲਿਟੇ ਨਾਮ ਦੀ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ
 ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ 'ਲੰਕਾਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਆਫ਼ ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ' ਹੈ।

ਹਿੰਸਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਲਿਟੇ ਉੱਪਰ ਭਾਰਤ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ
 ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ। ਕੈਨੇਡਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ
 ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਇੰਟਰਪੋਲ ਉਸ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਈ।
 ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ- “ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਵਿੱਢੀ
 ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਂ, ਤਾਂ 'ਗੱਦਾਰ' ਆਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀ ਦਾਗ
 ਦੇਣ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1985 ਵਿੱਚ ਨਾਰਾਇਣ ਦਿੱਲੀ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ
 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ
 ਬੈਂਡ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੁਆਲੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦਿਸਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰੱਖਿਅਕ ਸਨ।
 ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦਿੱਤਾ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਜੀਵਨੀ
 ਦਿੱਤੀ, ਏਜੰਡਾ, ਸਫਲਤਾ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਦਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ।
 ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਸੀ 'ਟਾਈਗਰਜ਼ ਆਫ਼

ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ'। ਇਹ ਏਨੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਵੀਹ ਵਾਰ ਲੰਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2002 ਵਿੱਚ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ 17 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ। ਤਾਮਿਲ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੀ ਬੇਖੌਫ਼ ਇਉਂ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਕੀਆਂ ਚੁੱਕੀ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਹੱਸਦੇ, ਖੇਡਦੇ, ਬੇਝਿਜਕ, ਬੇਖੌਫ਼। ਸਾਲ 1990 ਤਕ ਲਿਟੇ ਸੈਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਮਿਲ ਇਲਾਕੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਲੈ ਲਏ ਸਨ।

ਲਿਟੇ ਗੁਰੀਲੇ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪੁੱਛੋ:- "ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਗੰਨ ਹੈ?" ਉੱਤਰ ਮਿਲੇਗਾ:- "ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਾ?" ਪੁੱਛੋ:- "ਤੁਸੀਂ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਉਂ ਲੜਦੇ ਹੋ?" ਉੱਤਰ:- "ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਕੀ ਗਲਤ, ਕੀ ਠੀਕ, ਲੀਡਰ ਜਾਣੇ, ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨਾ, ਲੀਡਰ ਦੱਸੇਗਾ, ਲੀਡਰ ਜਾਣੀ-ਜਾਣ ਹੈ, ਲੀਡਰ ਦੇਵਤਾ ਹੈ।" ਜਿਹੜੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ, ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।

ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਕਮਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਾ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

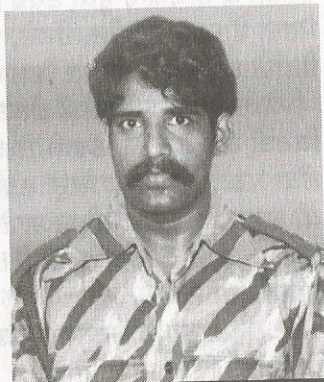
94642-51454

ਮਸਲੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਬਾਦੀ ਸਿੰਘਲੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਇਲਾਕਾ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘਲੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਿੰਘਲੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਗ਼ਰਮੀ ਖਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਫੌਜ ਠੰਢੇ ਕਰ ਦੇਗੀ।

ਸੀਲਨ ਤੇ ਚਿਲਕਲੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਏ ਹੋਏ ਯੋਧੇ ਸਨ। ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀਲਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਫੌਜ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਚਿਲਕਲੀ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਿੱਟੂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਏਗਾ। ਜਾਫ਼ਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਪੁੱਟ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਿਲਟਰੀ ਗੱਡੀ ਇੱਧਰੋਂ ਲੰਘੇ, ਹੌਲੀ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘੇਗੀ। ਜੇ ਪੁੱਟੀ ਸੜਕ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨ ਰੱਖ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਦਈਏ, ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਲੰਘੇ। ਰਾਤੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋਏਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਖੁਦ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਈਨ ਫਟੇਗੀ, ਗੁਰੀਲੇ ਜਿਊਂਦੇ ਬਚੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਨੇਡਾਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਣਗੇ।

ਸੀਲਨ 11.12.1960-15.7.1983

ਗੁਰੀਲੇ ਮਿਲਟਰੀ ਟਰੱਕ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਛਹਿ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਜੀਪ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਟਰੱਕ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਜੀਪ ਮਾਈਨ ਉੱਤੇ ਲੰਘੀ, ਉੱਡ ਗਈ। ਟਰੱਕ ਰੁਕਿਆ, ਤਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾਰ ਓਧਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਰਨੇਡ ਸੁੱਟੀ ਗਈ। ਟਰੱਕ ਵਿਚਲੇ 15 ਵਿੱਚੋਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਦੇਖਿਆ, 13 ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਨ। ਜੀਪ ਵਿੱਚ

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। 1975 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੁਲਾਈ 1983 ਤਕ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸੀਲਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ, ਬਾਰਾਂ ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ., ਦਰਜਨਾਂ ਗਰਨੇਡ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਮਿਲ ਗਿਆ।

1948 ਵਿੱਚ ਲੰਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸੀਲੋਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਰੋਮਨ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੌਦਾਗਰ ਗ਼ਰਮ ਮਸਾਲੇ ਖਰੀਦਣ ਆਏ, ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਤਾਪ੍ਰੋਬੇਨ' ਕਹਿੰਦੇ, ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸੇਰੰਦੀਬ' ਕਿਹਾ। ਲੋਕ ਸਾਊ ਸਨ। ਰਾਮਾਇਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਕਈ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਵਣ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਕਬਾ ਉੱਤਰ ਦੱਖਣ 440 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਤੇ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ 200 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਹਨ, ਬਾਕੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਦੇਸ਼ ਸੁਰਗ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੈਲਾਨੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਆਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਇੰਸ ਗਲਪ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੇਖਕ ਕੋਲੰਬੋ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੱਸ ਗਿਆ। ਅਬਾਦੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਜਿੰਨੀ ਦੇ ਕਰੋੜ ਹੈ। ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਸਿੰਘਲੀ ਹਨ ਜੋ ਬੋਧੀ ਹਨ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਈਸਾਈ ਵੀ। ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਤਾਮਿਲ ਮੂਲਵਾਸੀ ਹਨ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕੰਮ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲ ਵੀ ਇੱਧਰ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕਲਚਰ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪੱਖ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਲੰਕਾ ਨੂੰ 'ਸਿੰਘਲਾਦੀਪ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਬੋਲੀ

ਸਿੰਘਲੀ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਸ਼ੇਰ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਚੀਤਾ ਹੈ। ਲੰਕਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਉੱਪਰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤੇ ਲਿਟੇ ਦੇ ਝੰਡੇ ਉੱਪਰ ਚੀਤੇ ਦੀ।

ਤਾਮਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਉ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੰਘਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੌਮੀ ਬੋਲੀ ਹੋਏਗੀ। ਉਹ 1956 ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੱਤਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਸਿੰਘਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਗੱਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰ ਚੇਲਵਾ ਨਾਇਕ ਇਸ ਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਲੰਬੋ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਧਰਨੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਸੈਲੇ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਚੇਲਵਾ ਨੂੰ 'ਲੰਕਾ ਦਾ ਗਾਂਧੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਜੋ ਉਹ ਪੂਰਨ ਅਹਿੰਸਾਵਾਦੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੁਗਲ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘਲੀ ਲੋਕ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਆਮ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਡੇਢ ਸੌ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤਾਮਿਲ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਜਨਮਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਬੰਦਰਨਾਇਕ

ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੁਰਤ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਦੇਸ ਦੇ ਦੋ ਟੋਟੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਪਰਜਾ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਾਮਿਲ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਲ 1958 ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਵਕਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ

1958 ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਰੇਲਗੱਡੀ ਉੱਪਰ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੇ ਹੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕੀ। ਰਫੂਜੀ ਕੈਂਪ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਮਿਲ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆ ਗਏ। 1959 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਧ ਭਿੱਖੂ ਨੇ

ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਫੁੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਤਾਮਿਲ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਦੋਵੇਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿੱਖਦੇ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਸਿੰਘਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆ ਗਏ। ਚੇਲਵਾਨਾਇਕ ਸਾਂਸਦ ਨੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ- “ਮੈਂ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇੱਥੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਂਗਾ, ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਕੇ ਦਿਖਾਏ।” ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਵੀ ਜਾਣ ਕੇ ਦੋ ਅਕਤੂਬਰ 1972 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ। ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਚੋਣ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਟਾਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ? 1975 ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਇਹ ਚੋਣ ਸਿੰਘਲੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲ ਤਾਕਤ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਬੰਦਰਨਾਇਕ ਨੇ ਚੇਲਵਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਮਿਲ ਕਾਮਰੇਡ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੇਲਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਵੋਟ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੇਲਵਾ ਲੀਡਰ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੇਸ ਵੰਡ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ:- “ਭਲਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘਲ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ।” ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਛਪਿਆ, “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸਵਾਸੀ ਸਿੰਘਲਾਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਮਿਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫ਼ਰੰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੈਂ ਕਸਮ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉੱਪਰ ਪੁੱਜਾਂਗੇ।”

ਸਿੰਘਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੋਕਾ ਦਮਗਜ਼ਾ ਸਮਝਿਆ। ਇਤਬਾਰ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਤਾਮਿਲ ਏਡੀ ਤਕੜੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਟਿਕਣਗੇ ? 1975 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਘਟੀ। ਜਾਫ਼ਨਾ ਦਾ ਮੇਅਰ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ, ਦੁਰਿੱਧਾ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਫੁੰਡਿਆ ਗਿਆ।

ਜਿਸ ਤਾਮਿਲ ਜਵਾਨ ਨੇ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਕਦੀ ਫੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਹੈ ਮੁੰਡਾ ਜਿਹੜਾ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਹੀਰੋ ਹੋਏਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਵੇਲੂਪਿੱਲੇ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ। 'ਨਸਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ', ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ

26 ਨਵੰਬਰ 1954, ਮਾਂ ਪਾਰਬਤੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਵੇਲੂਪਿੱਲੇ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਚੌਥਾ ਤੇ ਆਖਰੀ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਭਾਰਤੋਂ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸੇ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਸਿੱਲ੍ਹਾ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਹੈ, ਕੋਲੰਬੋ ਵਰਗਾ ਰਮਣੀਕ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਕੋਲੰਬੋ ਵੱਸੇ। ਕਦੀ ਜਾਫ਼ਨਾ ਤੋਂ ਕੋਲੰਬੋ ਗੱਡੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲੋ ਪਟੜੀਆਂ ਉਖਾੜ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ਹਨ, ਮੋਰਚੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਗਈਆਂ, ਮਚਾਨਾ ਬਣਾ ਲਈਆਂ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਔਰਤ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਨਿੱਕਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਨਿੱਕਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਜਾਂਦਾ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਰਈ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਵ ਰਾਜਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗਦਾ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਮਿਕ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੇਬ ਖਰਚਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਤੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ। ਲੋਕ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਰਦੇ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ, ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ, ਬਰਮਾ ਤੇ

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ
ਹੱਦਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ
ਸਨ। ਕਾਲੇ ਧੰਦੇ
ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ
ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਸੀ। ਵਧੀਕ
ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ
ਸਨ। ਸਮੱਗਲਿੰਗ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਮਲਾਹ ਸਰਕਾਰ

ਦੀ ਥਾਂ ਖਾੜਕੂ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਗੀਤ ਵੱਜੀ ਜਾਂਦੇ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਗਾਂਧੀ, ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਘਰਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਬੋਸ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਯੋਧਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਰਤ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖ਼ੁਦ ਉਦੋਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਨ।

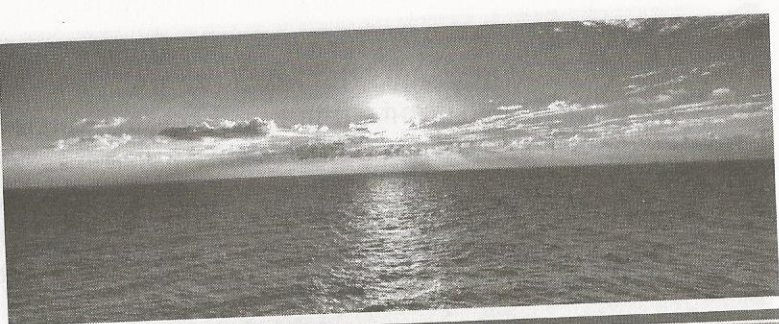
ਸਰਕੂਲਰ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਿੰਘਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਿੰਘਲੀ ਸਿੱਖਣੀ ਪਈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸਿੰਘਲੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਰਮਿਆਨਾ ਸੀ। ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਪੱਕਾ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਤਾਮਿਲ ਰਾਜੇ ਰਾਜ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ, ਕੇਵਲ ਲੰਕਾ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ:- "ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ।" ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਅਸਰ ਕੀਤਾ। ਘਰ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨ ਵੀ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਤਾਮਿਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਨਿੱਕਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਧਿਆਨ ਨਾਲ

ਸੁਣਦਾ। 1958 ਵਿੱਚ ਉਹ ਅੱਜੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਲੀ ਭੀੜ ਨੇ ਦੰਗੇ ਦੌਰਾਨ ਤਾਮਿਲ ਪੁਜਾਰੀ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਵਧੀਕ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੋਧੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮਿੱਤਰ ਕਿੱਟੂ ਸੀ, ਜੋ ਅਖ਼ੀਰ ਤਕ ਨਿਭਿਆ। ਲਿਟੇ ਸੈਨਾ ਦਾ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਾਂਡਰ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ, ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ। ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਫਿਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਸਕੂਲ ਨਾ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਰ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ 1972 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸਦਾ ਲਈ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ

ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਰਹੇ। ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਮਲਾਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੇ ਦੇ ਦਏ ਠੀਕ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਮਦਰਾਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੇ 175 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਘਰ ਲੈ ਲਿਆ।

ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾ ਟੀ.ਆਰ. ਜਨਾਰਦਨ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੜਾ ਦਿਆਲੂ ਬੰਦਾ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੇਰ

ਤਕ ਕੀ ਕਰਨਾ ? ਕੰਮ ਤਾਂ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਜਾਫ਼ਨਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਪਤਵਾਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਫਾਕਾਕਸ਼ੀ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ

ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲੰਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਉਸ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਗੁਸੈਲੇ ਮੁੰਡੇ ਆਖਦੇ।

5 ਮਾਰਚ 1976 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਨਕਦ ਅਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੁੱਟੇ। ਤੰਗੀ ਤੁਰਸ਼ੀ ਖ਼ਤਮ। ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਫੜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ- ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਲਈ

ਨੇ। ਪੰਜ ਮਈ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਲਿਟੇ ਸੈਨਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਲੰਕਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗੀ। ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਵੀ ਲਿਖੀ- 'ਜਦੋਂ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਦ ਲਿਟੇ ਸੈਨਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ।' ਲਿਟੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇਜਵਾਨ ਚੀਤਾ' ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰ ਤੋਂ ਬਣਵਾਇਆ। ਜਵਾਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾਉਂਦੇ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਜ਼ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦਾ, ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦਿਖਾਉਂਦਾ।

ਸ਼ੱਕੀ ਮੁਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਹਰੇਕ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਸ ਕੋਲ ਮੁਖ਼ਬਰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਹਟ ਗਏ। ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਰ 1977 ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਆ ਗਈ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਟਿਕਲ ਪਾਰਟੀ ਤੁਲਫ਼ ਨੇ ਮੈਨੀਫੇਸਟੋ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ- 'ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਘੜੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦ

ਰਾਜਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਿੰਘਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ।'

ਚੋਣ ਹੋਈ। ਪਾਰਟੀ ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਗਈ ਤੇ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਤਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਭਾਰੀ ਜਿੱਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਈ। ਆਮ ਤਾਮਿਲ ਪਰਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਇਹ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੋਕ-ਫ਼ਤਵਾ ਹੈ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠੀ।

ਜਸ਼ਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਚੱਲੇ। 15 ਅਗਸਤ 1977 ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੇ ਪੁਲਸ ਉੱਪਰ ਅਚਾਨਕ ਗੋਲੀ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਪੱਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਈ। ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਭੱਜ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਲਸ ਨੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦੀ ਤਾਮਿਲ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਕਤਲ ਤੇ ਇੱਕੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕੀਤੇ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਤ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਸਿੰਘਲਾਂ ਨੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦੇਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰੀ ਹਿੰਸਾ

ਹੋਈ, ਜਿੰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸੌ ਤਾਮਿਲ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਿੱਛੋਂ ਖਾਲੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਲਾਂ ਨੇ ਅੱਗਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੰਘਲਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਾਟ ਉਜਾੜੇ ਤੇ ਸਾੜੇ। ਅਬਾਦੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਸੈਲੇ ਸਿਰਫਿਰੇ ਮੁੰਡੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਹੋਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ? ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਚੋਰੀ ਹੋ ਹੋ ਲਿਟੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੁਝ ਹੋਰ, ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ।

ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਤੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਇਰ ਕਾਸੀਆ ਨੰਦਨ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸੀ। ਨੰਦਨ ਤਾਮਿਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਉੱਪਰ ਜਾਦੂ ਧੂੜ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨੰਦਨ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਚੀ ਗਵੇਰਾ ਦੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਵੀਡਨ, ਲੰਡਨ, ਕੈਨੇਡਾ, ਨਾਰਵੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਯਾਸਰ ਅਰਾਫ਼ਾਤ ਦੇ ਗੁਰੀਲਾ ਗਰੁੱਪ ਅਲਫ਼ਤਿਹ ਨੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣੀ ਮੰਨ ਲਈ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਲੱਗ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਨਾ ਦੇਖੇ ਸਨ ਨਾ ਵਰਤੇ।

ਹਰ ਫਰੰਟ ਤੇ ਲੜਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਦੀ ਵਿਜਈ ਸਿਆਸੀ ਤਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀ ਤੁਲਫ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲਿਟੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਬੰਦ ਹੋਵੇ। ਲਿੰਗਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮੂਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ 1977 ਨੂੰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸਣੇ ਸੱਤ ਲੀਡਰ ਪੁੱਜੇ। ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਮ ਨੇ ਸਿਆਣੇ ਵਕੀਲ ਵਾਂਗ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ 'ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਹਿੰਸਾ ਬੁਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਠੰਢ ਰੱਖੋ ਤੇ ਦੇਖੋ।' ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਿੰਗਮ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਕਤਵਰ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣੀ ਗਏ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਮੁੰਡੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀ ਸੀ। ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਭਾਰਾ ਇੰਜਣ ਜਦੋਂ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਇਉਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ ? ਯਾਨੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕਹੇ- 'ਜਾਓ ਬਈ ਮੁੰਡਿਓ, ਹਥਿਆਰ ਇੱਥੇ ਰੱਖੋ, ਘਰੋ-ਘਰੀ ਜਾਓ। ਖੇਡ ਖ਼ਤਮ।'

ਰਤਨਮ ਨਾਮ ਦਾ ਸਾਂਸਦ ਜਿੱਤਿਆ ਤਾਮਿਲ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ, ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਲਿਟੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਅਮਾਨਤ

ਵਿੱਚ ਖਿਆਨਤ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਮਾ, ਰਤਨਮ ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਦਾਗੀ। ਰਤਨਮ ਸਖਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਬਚ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੋਟੋਆਂ ਸਣੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਚਿਪਕਾਏ ਤੇ ਭਾਰੀ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਰੀਲੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਪੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖਬਰ ਉਸ ਦੇ ਛੇ ਖੁੰਘਾਰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਸਮੇਤ ਮਾਰੇ। ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮ ਫੈਲ ਗਿਆ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪਿੱਲੇ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ, ਉਹ ਬੜਾ ਜ਼ਾਲਮ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸੀ, ਜੋ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ

ਸੱਚ ਉਗਲਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਸੀ। ਰਤਨਮ ਕੇਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮਾਲ ਹੋਈ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪਦਾ-ਨੱਪਦਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਕਿਨਾਰੇ ਕੈਂਪ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਮਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੂਹ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ- “ਕੌਣ ਓਇ ਤੁਸੀਂ ?”

ਤਾਮਿਲ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਐਨ ਕਿਸਾਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਮਾ ਬੋਲਿਆ- “ਕਿਸਾਨ ਹਾਂ ਹਜ਼ੂਰ। ਲਿਆਓ ਬਈ ਕੋਈ ਚਾਹ ਪਾਣੀ, ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹੈ, ਧੰਨਭਾਗ !”

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਓ ਤੋਂ ਪਿੱਲੇ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਬ-ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਚਿਲਕਿਲੀ ਬਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਝਪਟਿਆ ਅਤੇ ਗੰਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੱਲੇ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਮਾਰੀ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਸੇ ਗੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਲੇ ਤੇ ਇੱਕ ਹੌਲਦਾਰ ਥਾਂਏਂ ਢੇਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਲੜਖੜਾ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਲੇ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਜੀਪ ਭਜਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਥਾਂਈਂ ਧਰ ਲਿਆ। ਪੂਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੁਲਸ ਟੀਮ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੱਲੇ ਕਈ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਸਰ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਟਣ ਗਏ ਬੰਦੇ ਨੇ

ਬਦਬੂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ
ਦੇਖੀਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ।
ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ
ਬੇਪਛਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।
ਸ਼ਨਾਖ਼ਤੀ ਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ
ਵਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਆਈ।
ਅਜਿੱਤ ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਇਹ ਹਸ਼ਰ ?
ਸਰਕਾਰ ਹਿੱਲ ਗਈ। ਤਿੰਨ ਸੌ
ਖ਼ਾਲੀ ਕਾਰਤੂਸ ਮਿਲੇ। ਇਹ
ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮਾਂ
ਨੂੰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ- “ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸੌ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਕੇ
ਖ਼ਲਾਰਾਂਗਾ।”

ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਖਾੜਕੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਸਕਦੇ ਨੇ।
ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਧ ਗਈ, ਸਲਾਹਾਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ
ਲਈਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਟ੍ਰਾਫੀਆਂ ਨੇ। ਅਪ੍ਰੈਲ 25, 1978 ਲਿਟੇ ਨੇ
ਗਿਆਰਾਂ ਵੱਡੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ
ਛਾਪੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਟੇ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਕੇ 38 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ,
ਜਿਹੜੇ 'ਮੋਸਟ ਵਾਂਟੇਡ' ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਛਪੀਆਂ।
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਤੰਬੀ ਲਿਖਿਆ। ਤੰਬੀ ਮਾਇਨੇ ਛੋਟਾ ਭਰਾ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ
ਨਿਕ ਨੇਮ ਸੀ।

ਜਥੇਬੰਦਕ ਜਾਬਤਾ

ਜੁਲਾਈ
1978 ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ
ਨੇ ਬੰਬ ਨਾਲ ਇੱਕ
ਜਹਾਜ਼ ਕੋਲੰਬੋ ਲਾਗੇ
ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ
12 ਲੱਖ ਦੀ ਬੈਂਕ
ਡਕੈਤੀ ਕੀਤੀ।
ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ
ਨਿਰਵਿਘਨ ਕਤਲ
ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਲਿਸ

ਮੁਖੀ ਸੇਨਾ ਨਾਇਕ ਨੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮੰਨਿਆ- 'ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਉਹ
ਆਮ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ, ਤਿੱਖੀ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਜਵਾਨ ਹਨ।' ਲੋਕ ਭੈਭੀਤ ਹਨ।
ਜਾਫਨਾ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਫੌਜ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ, ਤਸੀਹਿਆਂ
ਦੌਰਾਨ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਜਾਫਨਾ ਅਤੇ
ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਵਲ 22 ਮੀਲ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲ ਨੇਤਾ
ਨੇ ਲਿਟੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ
ਵਾਸਤੇ ਸੀਰੀਆ ਜਾ ਸਕਣ। ਉਮਾ ਲੈਬਨਾਨ ਪੁੱਜ ਗਿਆ।

ਲਿਟੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ
ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉਮਾ ਸੀ। ਉਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁੱਜੀ
ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਰਮਿਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ
ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਵਾਨ
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ,
ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਚੱਲ ਸਕਦੈ ਭਰਾ, ਇੱਥੇ

ਨਹੀਂ। ਬਦਨਾਮੀ ਸਗੋਂ
ਤਦ ਹੋਏਗੀ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਨਾ ਕੱਢਿਆ।'

ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ
ਪੜ੍ਹਿਆ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ
ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਜਵਾਨ
ਸੀ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ
ਤਾਮਿਲ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ ਬੋਲਣਾ
ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ
ਨੇ ਲਿਟੇ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ - ਸਾਥ ਅਖੀਰ ਤਕ ਨਿਭਿਆ

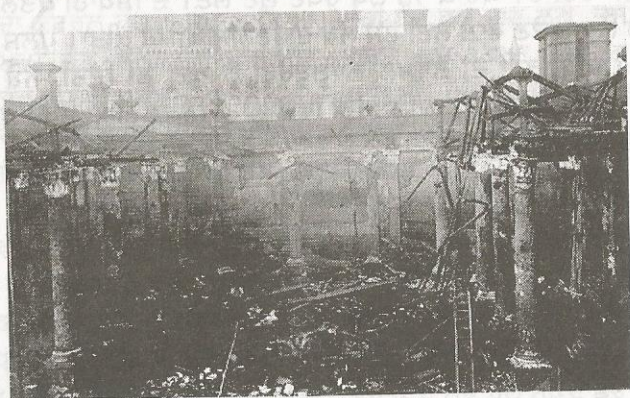
ਸੁੰਦਰ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਛੇ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ
ਗਿਆ। ਉਹ ਮਾਰਕਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਐਡੀਲ
ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸੀ। ਬਾਲਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਣੇ ਮਦਰਾਸ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ
ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲੱਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਲੰਮੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ
ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਕੱਠੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦੇ।

ਉਮਾ ਨੇ ਨਾ ਉਰਮਿਲਾ ਛੱਡੀ, ਨਾ ਲਿਟੇ, ਉਲਟਾ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ
ਛੁਪਾਏ ਹਥਿਆਰ ਇੱਧਰ-ਓਧਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਸਾਰੇ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਉਮਾ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ?

ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਟਾਇਰਡ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਲਿਟੇ ਰੰਗਰੂਟਾਂ ਨੂੰ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਸਨ,
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ।

25 ਮਾਰਚ 1980 ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਸੜਕ ਤੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ
ਕਰੰਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਘੇਰ ਕੇ 78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੁੱਟ ਲਏ। ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਦਸ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ
ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦੀ ਤਾਮਿਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਨੱਬੇ ਹਜ਼ਾਰ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਾਖ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵੀ ਸੀ।

ਜਾਫਨਾ ਵਿੱਚ ਸਾੜੀ ਗਈ ਤਾਮਿਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਉਮਾ ਉੱਪਰ ਤੇ ਉਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸਾਈਕਲ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉੱਪਰ ਉਮਾ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਮਾ ਉਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਦਮ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਰਿਵਾਲਵਰ ਕੱਢੇ, ਪਰ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ, ਉਮਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਗੋਲੀ ਵੱਜੀ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਉਮਾ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਬਥੇਰੇ ਲਹਿਰਾਏ, ਪਰ ਭੀੜ ਨੇ ਕੁਟਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਆ ਗਈ। ਥਾਣੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੈਂਤਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟੇ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਪਤਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲੰਕਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ।

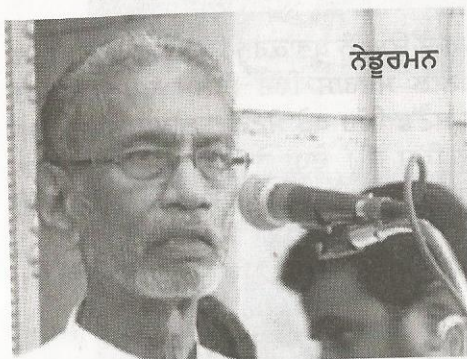
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਹਵਾਲਾਤੀ ਖ਼ਾਸ ਬੰਦੇ ਹਨ, ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ.। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪ ਗਈਆਂ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ

ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਹਥਕੜੀਆਂ ਜੜ ਕੇ ਲਿਆਵਾਂਗੇ, ਗ੍ਰੇਹ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦਿਆਂਗੇ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੇਟੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪਤਾ ਲੱਗੀ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਵਕੀਲ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਭੇਜਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਵਿਓਂਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ- “ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣਾ ਹੈ, ਲੰਕਾ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਹੰਢਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਪੀ. ਨੇਡੂਰਮਨ, ਜੋ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ

ਨੇਡੂਰਮਨ

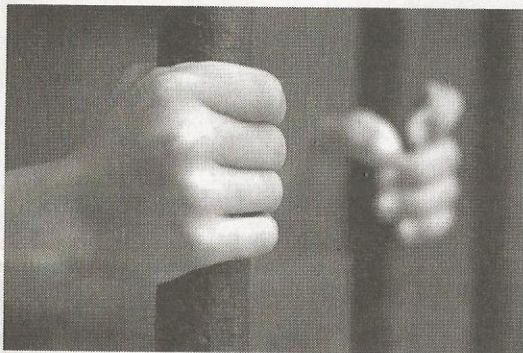
ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਕਾਮਰਾਜ ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦ ਸੀ। 1980 ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਕਮਰੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਹੈ

ਈ ਲਿਟੇ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਨੇਡੂਰਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੇਡੂਰਮਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਝਾੜ ਪਾਈ ਕਿ ਬੇਗਾਨੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਨੂੰ ਸੀ ਉਲਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਗੈਂਗਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਮਦਰਦ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜਾਨੇ ਓਂ।

ਨੇਡੂਰਮਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਨਾਈਏ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:- “ਜੇ ਇਹ ਦੋ ਕੈਦੀ ਲੰਕਾ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।”

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਲੋਕ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰੋ।

ਜਨਵਰੀ 1980 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਰੂਸ ਪੱਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੈਵਰਧਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ
ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ
ਰਾਅ ਦੇ ਦੋ ਅਫਸਰ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ
ਮਿਲਣ ਗਏ ਤੇ ਉਸ
ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ
ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ। ਅਫਸਰਾਂ
ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ
ਦੇ ਬੰਦੀ ਸਾਥੀ ਰਾਘਵਨ
ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇਵੀ ਬੇਸ
ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ

ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣੀਏ ? ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ
ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਛੁਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਦੁਰਾਇ ਟਿਕਾਣਾ
ਕਰੇ। ਉਹ 27 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਮਦੁਰਾਇ
ਉਸ ਦਾ ਦੇਖਿਆ ਭਾਲਿਆ ਵਾਕਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਪੇਂਟਰ ਤੋਂ
ਉਸ ਨੇ ਲਿਟੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੀਤਾ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਉਹ ਨੇਤੂਰਮਨ ਦੇ ਘਰ
ਰਿਹਾ, ਅਹਿਤਿਆਤ ਵਜੋਂ ਨੇਤੂਰਮਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚੀਕੇਸ ਦੀ ਫੋਲਾ-ਫਾਲੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ- 'ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ ਇਹ ਕਾਤਲ ਤੇ ਡਾਕੂ ਕੌਣ ਹੈ ?'

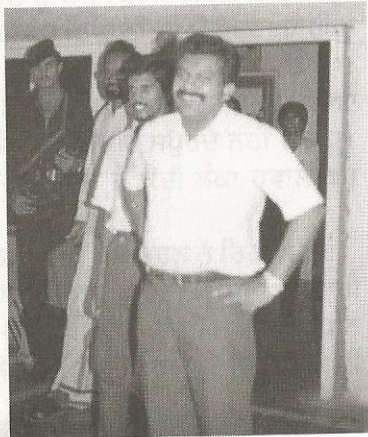
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਗਰਜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ- 'ਮੈਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਇਹ, ਦੱਸ ਕੀ ਕਰਨੈ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ?'

ਸਿਪਾਹੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਭੱਜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਨੇਡੂਰਮਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- 'ਹਜ਼ੂਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਾਤਲ ਡਾਕੂ ਰਹਿ ਰਿਹੈ ?'

ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ- 'ਇਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ।'

ਨੇਡੂਰਮਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ਼ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁੜ ਇੱਧਰ ਝਾਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸਿਆਸਤ ਅੱਗੇ ਕਿੰਨੀ ਲਾਚਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ।

ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੰਦੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੇਡੂਰਮਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- "ਤੇਰੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦੈ, ਜਿਵੇਂ ਰੱਜਵੀਂ ਰੋਟੀ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ।" ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- "ਇਹ ਅੱਠ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਫਾਲਤੂ ਪੈਸੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਆਦਤਾਂ ਵਿਗਾੜਨੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨੇ।"

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇਤੂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੈਰਮ ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਤੇ ਤਾਮਿਲ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੇਤੂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੈਂ ਵੀ ਲਿਟੇ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਵਾਂਗਾ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹੱਸ ਪਿਆ- “ਨਹੀਂ ਕਾਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੋ ਲਿਖੋ। ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਬਥੇਰੇ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਆਦਰ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚੋਣ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ, ਤਾਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਸਵਾਗਤ, ਝੰਡੀਆਂ, ਹਾਰ, ਪੈਸੇ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਸਾਡੀ ਲਿਟੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਹਾਰ ਓਦੋਂ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਕੋਠੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਗਰਾਊਂਡ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚਲਾ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅੱਡਾ ਸੀ। ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲਿਟੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ੱਕ ਉਮਾ ਉੱਪਰ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਮਾ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਉਮਾ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਵਾਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਉਮਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਇਆ। ਏਨਾ ਕਿਹਾ- ‘ਲਿਟੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮੌਤ।’

ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਦਰਾਸ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਨੇਤੂਰਮਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- “ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਬੈਠਾ ਕੀ ਕਰਦਾ ? ਜੇ ਮੈਂ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਬੁਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾਓਗੇ ? ਤੁਹਾਡੀ ਬਦਨਾਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ ?” ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰ, ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਜੋ ਕਰਨੈ ਕਰ, ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ।” ਦਸੰਬਰ 1982 ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਪੇਸ਼ੀ ਉੱਪਰ ਗਿਆ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਾਂਡੀਚਰੀ, ਬੰਗਲੌਰ ਕੁਝ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਲਫਜ਼ ‘ਜਾਪਤ’ ਲਿਖ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲਿਟੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲਕੀਆਂ

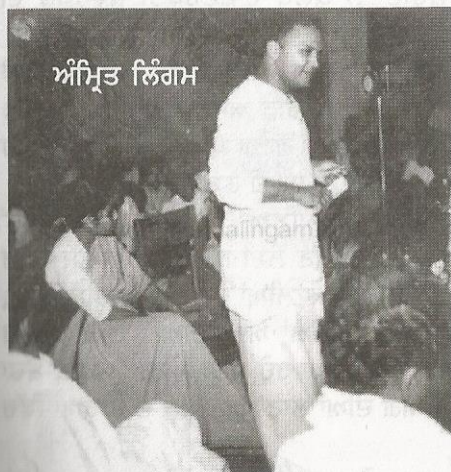

ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ

ਮਾਰਚ 1983 ਵਿੱਚ ਗੁੱਟ ਨਿਰਪੇਖ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਡਲਿਟ ਛਪਵਾ ਕੇ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਕਿ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਇੱਧਰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਹੀਰੋ

ਹੈ ਹੀ ਉਹ। ਮਈ 1983 ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਆ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ- “ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਮ ਤਾਮਿਲ ਪਰਜਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਚੋਣ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਲਿਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੋ।” ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ।

ਜਾਫ਼ਨਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਪੂਰਵਕ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵਿਓਂਤ ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਘੰਟਾ

ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਬਰਦਸਤ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪੈਂਡਲਿਟ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਲਿਖਿਆ ਸੀ- ‘ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ।’ ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੈਠ ਗਏ, ਡਰੇ ਹੋਏ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਰਹਿ ਗਏ। ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟ ਪੋਲ ਹੋਈ। ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ

ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ, ਐਤਕੀਂ ਵੋਟਰ ਦੁਬਕਿਆ ਘਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ ਤੇ ਧਮਾਕੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾੜਕੂ ਉਸ ਦੀ ਚੀਨੀ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਗਏ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਘਰ ਡਾਕੇ ਮਾਰੇ। ਛੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੌਕਰੀਓਂ ਡਿਸਮਿਸ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਨੱਬੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸ ਲਈ ਨੌਕਰੀਓਂ ਕੱਢੇ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲੇ ਹੋਏ ਸਨ।

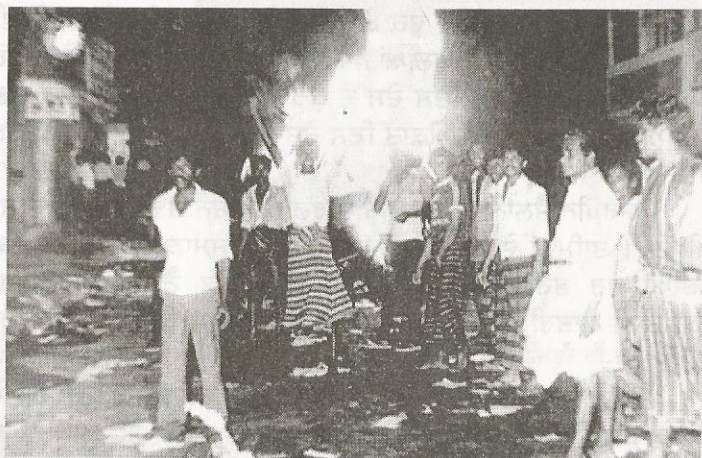
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਮਿੱਤਰ, ਬਹਾਦਰ ਖਾੜਕੂ 'ਸੀਲਨ' ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 1983 ਵਿੱਚ 13 ਸੈਨਿਕ ਮਾਰੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲੰਬੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਵਰਧਨੇ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੇੜੇ ਦਫ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਨੌਕਰੀਓਂ ਕੱਢੇ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਵੀ ਭੀੜ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਹੋਈ। ਦਿਨ ਛਿਪੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗੁੰਡੇ ਆ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਹਮਲੇ ਰਾਹਗੀਰ ਤਾਮਿਲਾਂ ਤੇ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਅਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਤੋਂ ਅੱਗਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਹਿੰਸਕ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਨਾ ਫ਼ੌਜ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਸਰੀਏ, ਚਾਕੂ, ਗੈਂਤੀਆਂ, ਗੰਧਾਲੇ, ਡੀਜ਼ਲ, ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੋਨੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਲੀਡਰ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟਾਂ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਔਰਤ, ਮਰਦ, ਬੱਚਾ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੋਲੰਬੋ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ।

ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ 1956, 58, 77 ਅਤੇ 1981 ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ 1983 ਵਿੱਚ ਸਭ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨਸਲ ਦਾ ਬੀਜਨਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਇਆ। ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਕਰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਗਈ। ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਟਰੱਕ ਲੰਘਦੇ, ਤਾਂ ਕਾਤਲ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ- 'ਸਿੰਘਲਾ ਹਮੂਦਵਤਾ ਜਯ (ਸਿੰਘਲੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਜੈ)।'

ਵਿਵੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਰਗਾ ਸ਼ਾਂਤ ਦੇਸ

ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅੰਦਰ ਤਾਮਿਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ - ਸੰਨ 1983

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ! ਨਾਰਵੇ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:- "ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲ ਸੁੱਟਿਆ। ਵੀਹ ਤਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਗ ਲਾਈ। ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਛੋਟੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਥਾਂਣੀਂ ਬਾਹਰ ਕੁੱਦੇ। ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟੇ ਗਏ। ਦਿਲ ਚੀਰਵੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ।" ਕੁਝ ਭਲੇ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੇ ਗਵਾਂਢੀ ਤਾਮਿਲ ਬਚਾਏ ਵੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇਰ ਤੋਂ ਦੱਸਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੁਹਾਡੀ ਔਕਾਤ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਤਾ ਹੁਣ ਲੱਗਾ।

ਯੋਰਪੀਨ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਨੌਂ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਗਠੜੀਆਂ ਭਰ ਭਰ ਢੋਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ- "ਤਾਮਿਲ ਬਿਮਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।"

ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਔਰਤ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਔਰਤ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ।

ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਤਾਮਿਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੀ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਆਖਰ ਬਚ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ੋਨ ਬੰਦ ਸਨ। ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਇਆ- ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਭੜਕ ਪਏ ਸਨ।

ਭੀੜ ਨੇ ਬੱਸ ਘੇਰ ਕੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ:- "ਕੋਈ ਤਾਮਿਲ ਸਵਾਰੀ ਹੈ?" ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚ ਲਈ ਗਈ, ਤਰਲੇ ਪਾਉਂਦੀ ਔਰਤ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸੰਧੂਰ ਦਿਖਾਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:- "ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ।"

ਇੱਕ ਮੁਸਟੰਡੇ ਨੇ ਟੁੱਟੀ ਬੋਤਲ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਖੋਭ ਦਿੱਤੀ, ਖੂਨ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ। ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਨੱਚਦੇ ਗਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਲਿਆ ਉਤਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸ ਤਾਮਿਲ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ ਆ ਕੇ ਵੱਸਿਆ ਸੀ, ਵੋਟਰ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਕੋਲੰਬੋ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲੀ, ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਬੇਘਰੇ ਤਾਮਿਲ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ। ਅਣਗਿਣਤ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਕੋਲੰਬੋ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਜਾ ਪੁੱਜੀ, ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਕੇ

35 ਬੰਦੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ, ਇਹ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਰੋਕੇ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਾਮਿਲ ਲੀਡਰ ਕੁੱਟੀਮਣੀ ਤੇ ਬੰਗਾਦੁਰੇ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੰਦੀ ਸਨ। ਕੁੱਟੀਮਣੀ ਨੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਲਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ 'ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤਾਮਿਲ ਨੂੰ ਦਾਨ

ਕੁੱਟੀਮਣੀ ਦੀ ਫਾਈਲ ਫੋਟੋ

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਮੈਂ ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕਿਆ, ਕੋਈ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤਾਂ ਦੇਖ ਲਏਗਾ।'

ਭੀੜ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਜਿਉਂਦੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਵਗਾ ਮਾਰੀਆਂ। ਇੱਕ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਕੈਦੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਛੁਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ। ਸੰਸਾਰ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਈ। ਝੁਲਸਿਆ ਹੋਇਆ ਕੋਲੰਬੋ ਸ਼ਹਿਰ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰੀ ਬੰਬਾਰੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਖ਼ਰ ਬਿਆਨ ਆਇਆ:- "ਮਾਸਕੋ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ।" ਇਸ ਘਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਕਾਲੀ ਜੁਲਾਈ' ਪੈ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਤਾਮਿਲ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਖਾੜਕੂ ਠੀਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਆ ਗਏ। ਭੀੜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅੱਗੇ ਪੁਕਾਰਨ ਲੱਗੀਆਂ:- "ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਬੀਜਨਾਸ ਬੰਦ ਕਰਾਓ।" ਲੋਕ ਲੰਕਾ ਦੇ ਦੂਤਾਵਾਸ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਭਸਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੰਕਾ ਨਾਲੋਂ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋੜੋ। ਮੰਗ ਹੋਈ ਕਿ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਤੈਨਾਤ ਕਰੋ।

1971 ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਤਾਮਿਲ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਮਿਲ ਦੂਤ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਹੋਣੀ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਬਲੀ ਲਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤੀ ਬਾਹਿਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਰਤਾਣ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਅੱਪੜੀਆਂ, ਤਾਂ ਤਾਮਿਲ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਆਖ਼ਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ। ਲਿਟੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਘਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਦਰਿਆ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੇ ਉੱਤਰਨ ਲੱਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਖਾਬੇ-ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਦੀ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਰੇਆਮ ਭਾਰਤ ਮਦਦ ਤੇ ਆ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਅਪੀਲ ਭੇਜੋ, ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ, ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਹੁਣ ਲੰਕਾ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਧਨ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਲੰਕਾ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

1983 ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਤਾਮਿਲ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੂਤ ਭੇਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀ ਤੁਲਫ ਦਾ ਹੈੱਡ-ਕੁਆਰਟਰ ਮਦਰਾਸ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਰਮ ਸੁਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਜਵਾਨ' ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ,

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਮਿਲ ਆਉਂਦਾ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋ ਗਈ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਮਦੁਰਾਇ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਰਾਅ ਨੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਲੱਗਾ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ

ਰਾਅ ਨੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਤਾਮਿਲ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ

ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗਰੁੱਪ ਖੁੰਜੇ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਵਿਚੋਲੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਭਗੌੜਾ ਸੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਗਿਆ ਕਿਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ? ਮਦਰਾਸ ਬੈਠੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਹੁਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਛੁਟਪੁਟ ਗਰੁੱਪ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਣਗੇ।' ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਆ ਕੇ ਰਾਅ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਰਮਨ ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਦਾ ਡੱਬਾ ਗਿਫ਼ਟ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਗਰੁੱਪਾਂ

ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਚਲਾਕੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਹੜੇ ਲਿਟੇ ਸਿਪਾਹੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ ਲੱਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਭ ਫਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੇ। ਯੂ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ 1983 ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਭਾਰਤੀ ਕੂਟਨੀਤਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਸਿਖਲਾਈ ਯਾਫ਼ਤਾ ਇਹੋ ਖਾੜਕੂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾਈ ਰੱਖਣਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਤੱਟ ਤੇ ਖਲੋਤੇ ਲਿਟੇ ਕਾਰਕੁੰਨ

ਚਾਂਈਂ-ਚਾਂਈਂ

ਤਾਮਿਲ ਜਵਾਨੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਉਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾਈਦੀ ਹੈ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਚੌਕਸ ਹੋ ਗਈ, ਨੇਵੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਓਧਰ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ। ਨਾ ਸਮੱਗਲਰ ਰੁਕੇ, ਨਾ ਖਾੜਕੂ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਤੇ ਸਾਥੀ ਵਰਕਰ

ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ। ਤੈਰਾਕੀ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ

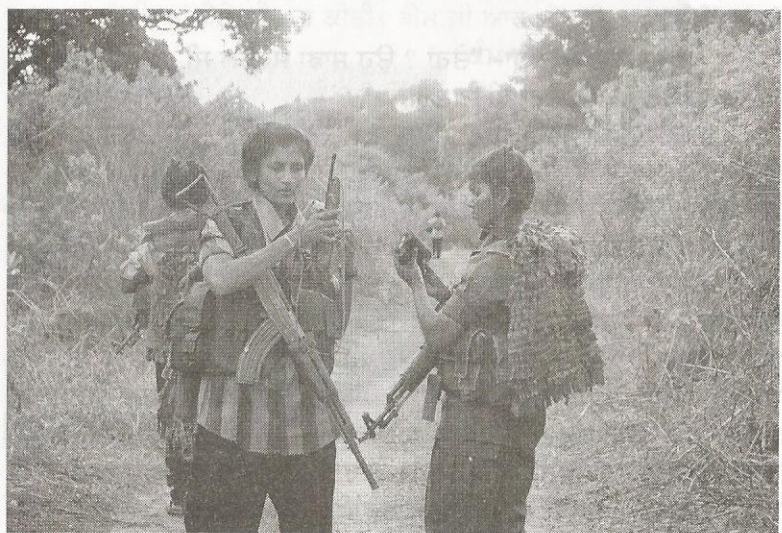
ਉੱਤਰ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਲਈ ਬੰਬ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਰੱਸਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਉੱਤਰਨਾ, ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਾ, ਟੈਂਕ ਤੋੜਨੇ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਡੇਗਣੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਭਾਰਤੀ ਅਫ਼ਸਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਮਝਦੇ ਨੇ।' ਉਹ ਜਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਉਸ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫ਼ੌਜ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲੰਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੀ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਜਰਨੈਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਰਚ 1984, ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਸ

ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੀਆਂ ਲਿਟੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਲੜਕੀਆਂ

ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੀਆਂ ਲਿਟੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਲੜਕੀਆਂ

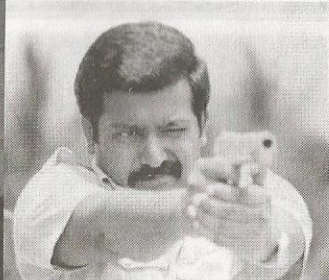
ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹ ਖਾੜਕੂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਊ, ਸੱਭਿਅਕ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀਰੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੰਡੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵਾਕ ਕਿਹਾ- “ਜੇ ਜੈਵਰਧਨੇ ਸੱਚਾ ਬੋਧੀ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਛੁੱਟਦਾ ਤਕ ਨਾ।”

ਇਸ ਅੰਕ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਾਪੀਆਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਨੇ ਖਰੀਦੀਆਂ, ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਧੀਕ। ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੰਨੀ ਰੁਚੀ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਫੋਟੋ ਤਾਂ ਮਿਲੀ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨਾਲ ਚਿਪਕੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਕਵਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਲੰਕਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਪੁੱਜੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਇੱਕ ਸੀਲਮ ਬਦਲੇ ਤੇਰਾਂ ਫੌਜੀ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਕਿਵੇਂ ਵਾਜਬ ਹਨ ?”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਤੇਰਾਂ ? ਉਹ ਸਾਡਾ ਜਰਨੈਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੀਲਮ ਲੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਤੇਰਾਂ ਕੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਈ ?”

ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਗਰੁੱਪ 'ਤੁਲਫ' ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ:- “ਹੁਣੇ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਵੱਖਰੇ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ, ਸੌਦਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕੋਲੰਬੋ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਹਰਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਿੱਝਾਂਗਾ। ਉਹ ਝੂਠੇ ਲਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾ ਕੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਲੂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤਾਮਿਲ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਹੱਥੋਂ ਗੁਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗਾ। ਦਗੋਬਾਜ਼। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਮਦਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਵਾਂਗ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੇ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਹੀ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਅੱਡਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤਾਮਿਲ ਈਲਮ ਗੁੱਟ ਨਿਰਪੇਖ ਦੇਸ ਹੋਏਗਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੰਬੰਧ ਰਹਿਣਗੇ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਆਪ ਲੜਾਂਗੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਲੜਨ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ।”

ਲਗਾਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਚੀਫ ਮਿਨਿਸਟਰ ਐਮ.ਜੀ. ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਸੀ। ਸਾਲ 1967 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਤਾ ਪੂਰਾ ਸਾਫ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1977 ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ।

ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ, ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਲਾ ਨੇ ਲਿਟੇ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੱਸਦਿਆਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਕਿੰਨੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲ ਜਾਏਗਾ ?”

ਬਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਜੀ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੇ ਸਕੋ।”

ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਦਿਖਾਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ- “ਕਾਫੀ ਹੋਣਗੇ ?”

ਬਾਲਾ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਦੋ ਲੱਖ ਮਿਲਣਗੇ, ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਕਦੀ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੰਭਾਲਾਂਗੇ ਕਿਵੇਂ ? ਬਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਜੀ

ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ

ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰੀਏ ?”

ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਕਤ ? ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਇੱਕ ਵਾਰ

ਲਿਟੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼

ਮਿਲਣ ਆ ਜਾ, ਤੇਰੇ ਹਰੇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਸਤੇ ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮਦਦ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਖੋਇਆ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੇ

ਮਦਦ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ? ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫਲੀਟ ਬਣਾਉਣੀ ਵਿਓਂਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਿਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਮਾਲ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰਕ ਜਹਾਜ਼ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਆਉਣਗੇ। ਚੀਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਪਾਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਇਆ।

ਲਿਟੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਲਟਕਦੇ ਸਾਇਨਾਈਡ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ

ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਇਨਾਈਡ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ 1984 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲਿਟੇ ਦਾ ਹਰੇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਤਵੀਤ ਵਾਂਗ ਗਰਦਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕੈਪਸੂਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੇ। ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਪਸੂਲ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੈਬਨਾਨ ਤੋਂ

ਅਸਲਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਨਾ ਲੰਕਾ ਨੂੰ। ਜਹਾਜ਼ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੇ ਪੁੱਜਾ, ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸਲਾ ਜਾਫ਼ਨਾ ਪੁਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖੋਪ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਟੇ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੁਹਰਾਮ ਮਚਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਸੀਲਨ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫੁੰਡ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਧੜ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਰੱਖਤ ਨਾਲ ਟੰਗਿਆ। ਦਿਨ ਢਲੇ ਗਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰ ਸੁੰਨੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਕੇਵਲ ਮਿਲਟਰੀ ਟਰੱਕ ਫਿਰਦੇ ਦਿਸਦੇ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ

ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਉੱਪਰ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਸਿਪਾਹੀ ਮਰਦੇ,

ਫੌਜ ਆਮ ਤਾਮਿਲਾਂ ਉੱਪਰ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਲੰਕਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਰੋਕੋ, ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੱਢੋ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ।

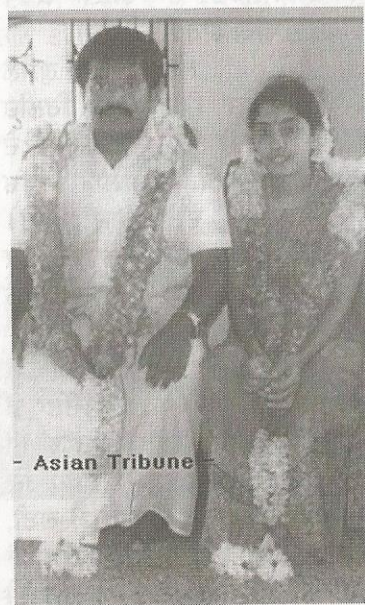

ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਗੁਸੈਲੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣੋਂ ਬਾਜ਼ ਆਏ।

ਖਾੜਕੂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਕਿ

ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਾ ਕਰੇ।

ਜਾਫ਼ਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੇਟ ਉੱਪਰ ਦਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਛੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ, ਚਾਰ ਕੁੜੀਆਂ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ- “ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਅੱਯਾਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤਾਮਿਲ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਨੇ, ਮਰੀ ਜਾਣ।” ਲਿਟੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਆਈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਬਰਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ, ਕਿਹਾ- ‘ਜੇ ਮਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੜਦਿਆਂ ਮਰੋ।’ ਸਾਰੇ ਮਦਰਾਸ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਡੀਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ‘ਮੱਤੀ’ ਨਾਮ ਦੀ ਕੁੜੀ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਉਸ ਉੱਪਰ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਡੀਲ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅੱਪੜ ਗਈਆਂ। ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਕਨੂੰਨ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਆਪ ਤੋੜੇਗਾ ? ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਉੱਠੀਆਂ। ਮੱਤੀ ਦੇ ਮਾਧੇ ਮਦਰਾਸ ਪਤਾ ਕਰਨ ਗਏ, ਆਖ਼ਰ ਮਾਜਰਾ ਕੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ- 'ਚਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੰਗਲ-ਸੂਤਰ ਬਣਵਾ ਕੇ ਭੇਜੋ।' ਚਾਚਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਆਪ ਕਿਹੜਾ ਬਣਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਸੀ ਨਾ ਚਾਚੇ ਦੀ। ਚਾਚੇ-ਚਾਚੀ ਨੇ ਅੱਠ ਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਮੰਗਲ-ਸੂਤਰ ਬਣਵਾ ਕੇ ਮਦਰਾਸ ਭੇਜਿਆ, ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲਾ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਖ਼ਾਸ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿੰਦਕ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ।

ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ

ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਮਾਰਕਸੀ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕਣ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਏ, ਜੋ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਜਾਸੂਸ ਹਨ। ਰਿਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰੀ ਫਿਰੌਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮੰਗੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਓ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਕਿਹਾ- 'ਜੇ ਇਹ ਜੋੜਾ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।' ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।

31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਾਮਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋਏ। ਏਨਾ ਦੁੱਖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਇੰਦਰਾ ਦਾ। ਸਿੰਘਲੀ ਏਨੇ ਖੁਸ਼ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਰ ਤਕ ਨਾ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਖਾੜਕੂ ਗ੍ਰੋਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਹੱਲੇ ਕਰ ਕੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਖੋਹਿਆ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸਲਾ ਵੀ ਆਇਆ, ਵਾਇਰਲੈੱਸ ਸੈੱਟ ਵੀ। ਜੰਗ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋਇਆ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਠੰਢਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਉਡਾਏ ਗਏ ਪੁਲ ਦਾ

ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਮਾਈਨ ਰਾਹੀਂ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਦਰਜਨ ਫ਼ੌਜੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ।

ਹੁਣ ਖਾੜਕੂ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਚੈੱਕ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਕੈਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਥਿਆਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਮਲਾਹਾਂ ਨੇ ਜਾਲ ਸਮੇਟ ਕੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਸਿਪਾਹੀ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ, ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੇਤੇ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲੇਟੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਦਾ ਮਦਰਾਸੋਂ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ- 'ਸਰਕਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ, ਕਰ ਲਏ ਫੇਰ।

ਗੋਲੀ ਬਦਲੇ ਗੋਲੀ, ਬੰਬ ਬਦਲੇ ਬੰਬ।' ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੜਬੜ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਉਹ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ। ਲੰਕਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਡਿਆ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਿੰਘਲ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਿਆ।

14 ਮਈ 1985 ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕੀਤੀ। ਫ਼ੌਜੀ ਵਰਦੀਆਂ ਪਹਿਨ ਕੇ ਉਹ ਅਨੁਰਾਧਾਪੁਰ ਬੋਧ ਮੰਦਰ ਗਏ। ਕਦੀ ਇਹ ਥਾਂ ਲੰਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਬੋਧਰੁੱਖ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਧਰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ, ਮਨਚਾਹੀ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਹੋਈ। ਸਫ਼ੈਦ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪੁਜਾਰੀ ਮਾਰੇ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਮ ਲੋਕ ਮਾਰੇ, ਕੁੱਲ 146 ਮੌਤਾਂ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਥਾਣੇ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਦੇ ਝਰੀਟ ਤਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਟੇ ਨੇ 120 ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪੇਂਡੂ ਸਿੰਘਲੀ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਨ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਰੁਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤਾਮਿਲ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੀ ਪਤਾ ਬਾਕੀ ਖਾੜਕੂ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਆ ਜਾਣ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਥਿੰਪੂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿੰਘਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਨਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ, ਪਰ ਰਾਅ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਗਰ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ, ਭਾਰਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ

ਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਸਾਨੂੰ ਯਰਗਮਾਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾ ਦਿਆਂਗਾ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ।'

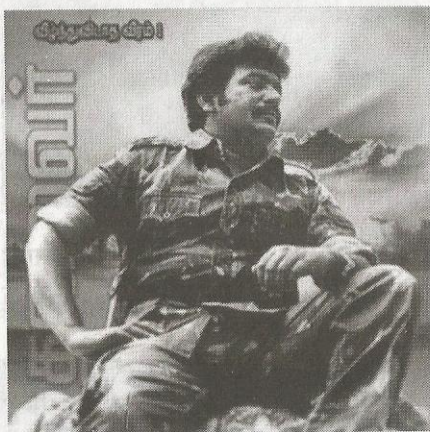
ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਭੂਟਾਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਜੁਨੀਅਰ ਸਾਥੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- 'ਸਾਨੂੰ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅੰਮਾ (ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ) ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵਾਂਗੇ।'

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਵਰਧਨੇ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈਕਟਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਆਇਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਜ਼ਨ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਟੇਟ ਮਿਨਿਸਟਰ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸੂਤਰਾਧਾਰ ਸੀ। ਭੂਟਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ 17 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ, ਸਿੰਘਲੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਰਲ-

ਮਿਲ ਕੇ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉੱਠੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਲੰਕਾ ਦੇ ਅਫਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ- “ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਰੁਕੋ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਬੱਸ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ, ਕਿੱਥੇ ਚੱਲੇ ?”

ਭਾਰਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਸਭ ਮਸਲਾ ਖਤਮ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ:- “ਮਦਰਾਸ ਆ ਜਾ, ਲੰਕਾ ਨਾ ਜਾਈਂ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਤੋਂ ਮਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੈ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਓਂਤ ? ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵਾਪਸ। ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗੇ।”

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਓਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਉੱਤਰ ਆਏ, ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਨੇਤਾ ਭਾਰਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਿਸਕਣ ਲੱਗੇ। ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਲੰਡਨ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਬਾਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ।” ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਮੇਰਾ

ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਲੜਾਈ ਦਾ ਭਾਰ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਪਾਉਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਏ, ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਯੁੱਧ ਲੜੇਗੀ।” ਅਖਬਾਰਨਵੀਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਦਦ ਦੇਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ?” ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁੱਕੇ। ਭਾਰਤੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਲੜਾਂਗੇ।”

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਕ ਜੰਗ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਘਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਟਾ ਫਿਰ ਧੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਾਲੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਹੁੰਦਾ। ਅਕਤੂਬਰ 1986 ਵਿੱਚ ਮਿਲਟਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ 'ਵਿਕਟਰ' ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਨਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਮੰਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਦੋ ਅਫਸਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਲਿਟੇ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇਖਣਗੇ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਟੀ.ਵੀ. ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਟੰਟ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਬ੍ਰੋਡਕਾਸਟ ਹੁੰਦੇ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖਾੜਕੂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਡੱਬੇ ਲਟਕਾਏ ਹੁੰਦੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ, ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਲਿਖ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਓ। ਬਾਕੀ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਵਧੀਕ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਭਰਤੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ।

ਸਤੰਬਰ 1986 ਵਿੱਚ 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਛਾਪੀ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ- “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵਾਕਈ ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਲੈ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਮੰਗ ਵੱਡੀ, ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੁਕਾ

ਲਿਟੇ ਕਮਾਂਡਰ ਵਿਕਟਰ

ਲਈ, ਇੰਝ ਕਰੋਗੇ?” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਤੁਸੀਂ ਤਾਮਿਲ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਹਾਰ ਦੇਖੋ, ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਇੱਧਰ ਓਧਰ ਹੋਏ ? ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਾਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤੈ ਸਿੰਘਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨਾਲ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਸਾਡਾ ਸਟੈਂਡ ਸਾਫ਼ ਹੈ- ਸੁਤੰਤਰ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ।”

ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਕਾ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ- “ਜਨਵਰੀ 1987 ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕਰੰਸੀ ਛਾਪ ਕੇ ਜਾਰੀ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਲੰਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਖਾੜਕੂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਾ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਲ ਲੰਕਾ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਦਾ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ, ਭਾਰਤੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਫੈਲਿਆ, ਲਿਟੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੇ ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਲਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ਼ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਸੀ.ਐਮ. ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਿਮਾਨਿਵਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਬੰਦੂਕ ਤਾਣੀ, ਇਹ ਸਿਲਾ ਮਿਲਿਆ ? ਹੁਣ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ, ਖੇਡ ਖ਼ਤਮ।”

ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਗੁੱਟਾਂ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ

ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ-

“ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅੱਧ ਪਾਗਲ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲ ਗਈ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗੀ ? ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੋਂ ਧੱਕ ਦਿਓਗੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੋ

ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹੋ ਸਹੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।”

8 ਨਵੰਬਰ 1987 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਨੇਤਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਏ ਗਏ, ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ, ਕਿਸ ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰ

ਨਾਲ ਵਾਕਫੀ ਹੈ ਆਦਿਕ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਭਾਰੀ ਹੱਤਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਅਰੈਸਟ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਬਾਗ਼-ਬਾਗ਼ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ੀਰੇ ਫੜ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ, ਮਾਈਨਾਂ, ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀ ਰਫ਼ਲਾਂ, ਰਾਕਟ ਲਾਂਚਰ, ਦੋ ਇੰਜੀ ਮਾਰਟਰਜ਼, ਗਰਨੇਡ, ਪਸਤੌਲ, ਕਾਰਤੂਸ ਹਨ।

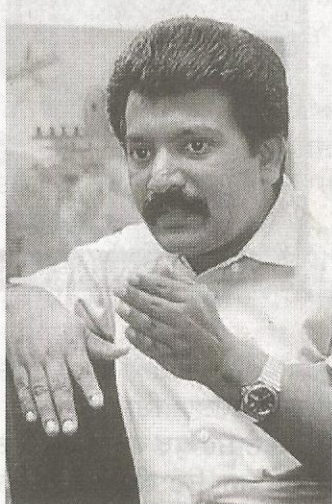
ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ- “ਭਾਰਤ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ, ਸਾਡੀ ਹੱਤਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਯੁੱਧ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਵਾਂ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ- “ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ ਲੰਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਾਵਾਂ?” ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਾਮਿਲ ਨੇਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਸਲਾਹ ਮੰਗੀ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਜੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਲੈ ਲਓ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਇਆ ਕਰਦੇ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਿਹਾ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਟਵਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਸੁਤੰਤਰ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ?” ਨਟਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਕਿਹਾ- “ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਾਡੀ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੇ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ? ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ।”

ਜਦੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਮਦਰਾਸ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਸਿਸਟਮ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਬੂ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ।”

ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਲੰਕਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਸੰਚਾਰ ਸਿਸਟਮ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੋ।

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਗੋਲੀ ਨਾ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੀਏਗਾ। ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ

ਆ ਗਏ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ, ਕੇਂਦਰ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਬਾਨ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੱਗ ਉਗਲਣ ਲੱਗੇ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ- 'ਵਰਤ ਖੁਲ੍ਹਵਾਓ।' ਬਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਏਗਾ, ਸੰਚਾਰ ਸੈੱਟ ਦਿਵਾਓ।'

24 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹਾਲਤ ਏਨੀ ਗ਼ਰਮ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ- 'ਇਸ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਾਪਸ ਕਰੋ।' ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਫੜੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲ ਨੇਤਾ ਤੋਂ ਜੂਸ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤ ਖ਼ਤਮ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉੱਪਰੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ- “ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੀ। ਵੀ.ਡੀ. ਬਣਾਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿੱਲਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਹੁਣ ਮੈਂ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਲੜਾਂਗਾ। ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਸਬਰ ਨਹੀਂ।” ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੋਰ ਇੱਥੇ ਰਹੋਗੇ ?” ਹੱਸ ਪਿਆ, ਕਿਹਾ- “ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਐ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਟੂਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਛਪਵਾ ਕੇ ਵੰਡਾਂਗਾ ? ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਪਾਓਗੇ, ਤਾਂ ਜਾਣਨਾ ਮੈਂ ਲੰਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਬੱਸ।”

ਆਪਣੇ ਭਾਰਤੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇਡੂਰਮਨ ਨਾਲ 2 ਜਨਵਰੀ 1987 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ- “ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੈ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਹੁਣ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੈ, ਸਾਡੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਤੋਂ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਓਂਤ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਐ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ।”

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨੇਡੂਰਮਨ ਫਿਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ

ਆਪਣੇ ਲਿਟੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਇਨਾਇਡ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਾਰ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਾਰਡਾਂ ਸਣੇ ਉਹ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ 1973 ਵਿੱਚ ਲੰਕਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, 1987 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ ਦੇਖਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨਹੀਂ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਹਾਂ।”

ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਪੁੱਜ ਗਿਆ; ਪਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਕੋਲ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ

ਦਿੱਤਾ- ‘ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ, ਜੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣੇ ਨਾ ਹਟੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।’

ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਾਂਦਰ ਵਿਰੋਲਗਿਰੀ

17 ਅਪ੍ਰੈਲ 1987 ਨੂੰ ਗੁਡ ਫਰਾਈਡੇ ਦੇ ਦਿਨ ਲਿਟੇ ਨੇ ਵੱਡੀ ਖੂਨੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕੀਤੀ। ਕੋਲੰਬੋ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰੋਕ ਸਿੰਘਲੀ ਮੁਸਾਫਰ ਉਤਾਰੇ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤੇ। ਕੁੱਲ 126 ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 75 ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ

17 ਅਪ੍ਰੈਲ 1987-ਲਿਟੇ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ

ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਛੁੱਟੀ ਕੱਟਣ ਸਿਵਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਧੂਹ ਕੇ 18 ਸਿੰਘਲੀ ਮਾਰੇ, ਫਿਰ ਕੋਲੰਬੋ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉੱਪਰ ਭਿਆਨਕ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ, 100 ਮਰੇ 300 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਗੱਜਿਆ- “ਭਾਰਤ ਸਾਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਖੂਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂ?” ਉਸ ਨੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਉੱਪਰ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਏ। ਅਣਗਿਣਤ ਤਾਮਿਲ, ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੰਦਰਾਂ ਚਰਚਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬੰਦਰਗਾਹ ਲਾਗੇ ਸੀ, ਨੇਵੀ ਨੇ ਓਥੇ ਭਾਰੀ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਨੀਤੀ ਨਾ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ।

ਮਈ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਪਰ ਨਸ਼ਰ ਹੋਇਆ, ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ- “ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਫ਼ਨਾ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ।” ਸਰਕਾਰ ਉੱਪਰ ਐਲਾਨ ਦਾ

ਅਸਰ ਨਹੀਂ, 26 ਮਈ ਨੂੰ ਨੇਵੀ, ਆਰਮੀ ਅਤੇ ਏਅਰਫੋਰਸ, ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕ ਚਰਚਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਵੱਲ ਦੌੜੇ, ਓਥੇ ਵੀ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਗਏ। ਅਬਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਵਾਨ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫੁੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਇਸ ਖੂਨੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪਿੱਛੇ 'ਰਾਅ' ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਠੱਪ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਾਲ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹਤ ਭੇਜੀ, ਪਰ ਲੰਕਾ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੇ

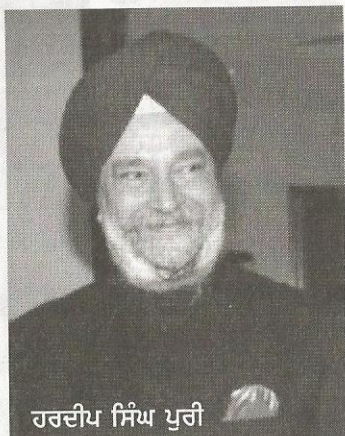
ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਰੋਕ ਲਈਆਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ 25 ਟਨ ਖਾਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪੈਕਟ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ- 'ਜੇ ਸਾਡੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ, ਅਸੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।' ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹਾ- 'ਭਾਰਤ ਦਾਦਾਗਿਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਮਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇੱਥੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ?' ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪੁੱਜੀ, ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਕ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤਾਂ ਆਈ ਹੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਪੁੱਜਾ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਰਦਾਰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਕੱਤਰ ਜੇ.ਐਨ. ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਖਾਸੁਲਖਾਸ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਾਮਿਲ ਬੱਕੇ ਟੁੱਟੇ, ਸਾਗਰ ਕੰਢੇ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੁਰੀ ਦੇ ਗਲ ਹਾਰ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ:- "ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ।" ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ:- "ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।"

ਲਿਟੇ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:- "ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾਂ।" ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਮਸ਼ਕਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪੁਰੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਜੇ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਲਿਟੇ, ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਟੋਨਮੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਆਲਮ ਦੀ

ਉਪਜ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਪੁਰੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਲਿਟੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗੇ।' ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- 'ਜੇ ਪੱਟੀ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾਈਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਹਿਤਿਆਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਮੀਂ ਨੇ ਵਜੇ ਪੁਰੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪੁੱਜਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ। ਪੁਰੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ- “ਭਾਰਤ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਅੰਮਾ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਾਜੀਵ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਹੀ ਨਹੀਂ।”

ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲੰਕਾ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਕ ਗੁੱਟਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਿਉਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ?”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ- “ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਅ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ।”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ- “ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਕਾ ਉੱਪਰ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਨਸਲੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰੋ, ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਬੋਲੀ, ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੋ। ਐਲਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਲੰਕਾ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘਲੀ ਬੋਧੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਜਿਊਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਤਿਆਗਣੀ ਪਏਗੀ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਫੌਜ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ? ਜੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਹਾਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਾਂ?”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਾਜੀਨਾਵੇਂ ਦਾ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈਏ, ਠੀਕ ਹੈ?”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦੈ, ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਜੈਵਰਧਨੇ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ, ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕੀ ਕਰਨੈ। ਠੀਕ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੰਨੋਗੇ?”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦਾ, ਨਾਜਾਇਜ਼, ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੱਦਾ ਦਏਗਾ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਹੈ, ਜਾਵਾਂਗਾ। ਹੁਣ ਲੁਕ-ਛੁਪ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।”

ਆਖਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੱਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਮੈਂ ਲੰਕਾ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ, ਮਦਰਾਸ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਏਗੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਦੋ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕ, ਦੋ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਮਦਰਾਸ ਮੇਰੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲ

ਜਾਏਗਾ। ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮਨਜ਼ੂਰ। ਸ਼ੰਕਰ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਆਇਆ, ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ

ਪੁਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ, ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।”

ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਣਨ, ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਡਿਆ ਹਾਂ, ਓਥੇ ਵਾਪਸ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ।”

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਪਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਮੰਨਿਆ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੀ.ਐਲ.ਓ. ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ?”

ਬੀਵੀ ਗਾਰਦਾਂ ਸਮੇਤ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਸੀ, ਬੇਚੈਨੀ ਸੀ। ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲੰਚ ਕੀਤਾ। ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੈਂ ਚਿਕਨ ਤਰੀ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਤੁਸੀਂ?”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਚਿਕਨ ਅਤੇ ਰੋਟੀ। ਚਾਵਲ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਥਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਰਿਵਾਲਵਰ ਦਾ ਘੋੜਾ ਉਂਗਲ ਹੇਠੋਂ ਤਿਲਕ ਜਾਂਦੈ।” ਹੱਸ ਪਏ।

ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ, ਅਸ਼ੋਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨਾ ਸੀ। ਜੇ.ਐਨ. ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਇੱਥੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿਲਣ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸਿਗਰਟ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- ‘ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਤਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨੇ ਨੇ।’

ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ- ‘ਪਹਿਲੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਹੋਏਗਾ।’

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- ‘ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਛੱਡ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨੀ ਔਖਾ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ, ਜੇ.ਐਨ. ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ-26 ਸਤੰਬਰ 1987

ਕੰਮ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸੋਖਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਐਂ?” ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ।

ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ, ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਤਾਮਿਲ ਬਾਗੀ ਖਾੜਕੂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੋਟਲ ਸਮਰਾਟ ਵਿੱਚ ਨੇ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਲੀ ਬੋਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਕਿਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵੇਚ ਆਏ।

25 ਜੁਲਾਈ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਪੁਰੀ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਸਵਾ ਘੰਟਾ ਲੱਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ:- “ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂ।” ਦੁਪਹਿਰ ਹੋਈ ਤੋਂ ਫਿਰ ਆਏ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- ‘ਮੈਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ।’

ਕੂਟਨੀਤਿਕਾਂ ਦੀ ਖਾਨਿਉਂ ਗਈ। ਉਹ ਤਾਂ ਬੜਾ ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਦੱਸੋ ਕਿੱਥੇ ਲਿਖਿਐ ਤਾਮਿਲ ਵੱਖਰੀ ਅਜ਼ਾਦ ਕੌਮ ਨੇ

? ਤਾਮਿਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਕਿੱਥੇ ਲਿਖਿਐ ? ਲਿਖਿਐ ਕਿ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ, ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰੇਗੀ ?”

ਫਿਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।'

ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਇਸ ਕੱਬੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ ?”

ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਹਟਾ ਲਵੇ।”

ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਕਮਾਂਡਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਹਾ- 'ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਮਸਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਗੋਡੀ ਲੁਆਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਵਾਓਗੇ?' ਜੈਵਰਧਨੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਜੈਵਰਧਨੇ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ- “ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ, ਫ਼ੌਜਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਰਾਜੀਵ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।”

ਜੈਵਰਧਨੇ

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਬਗ਼ੈਰ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

29 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੋਲੰਬੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜਾਏਗਾ, ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕੰਮ ? ਥੱਕ ਕੇ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਬਾਕੀ ਧੜੇ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਸਮਝੌਤਾ ਤਾਂ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਹੈ।'

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਫਿਰ ਚਾੜ੍ਹ ਲਓ ਸਿਰੇ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋ ?' ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚਿਲਾਇਆ- 'ਤੂੰ

ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਵਾਰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਮਝਿਆ ?' ਠੰਢੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਬੋਲਿਆ- 'ਯਾਨੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਠੱਗੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ।'

ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਹਮਦਰਦ ਸਾਂਸਦ ਗੋਪਾਲ ਸਵਾਮੀ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ- 'ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗਦੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੋਵਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ।

ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਛੁਰਾ ਘੋਂਪਿਆ ਗੋਪਾਲ।'

ਮਾਹੌਲ ਗ਼ਰਮ ਅਤੇ ਤਣਾਉਪੂਰਨ। ਜੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਾ ਕੀਤੇ, ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲੰਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- “ਕੀ ਕਰੀਏ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ?” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਖਾਣਾ ਖਾਈਏ।”

ਕੋਲੰਬੋ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਵਾਹ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ

ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਿੰਘਲੀ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ। ਇੱਧਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯੱਕੇ ਜੈਵਰਧਨੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਕੁੜਿੱਕੀ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੈਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣੈ।”

28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨਾਲ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਹੱਸ ਕੇ ਮਿਲਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਮੈਂ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਮੇਰਾ ਖਰਚ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੇਗਾ?”

ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਤੇਰਾ ਘਾਟਾ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਵੇਗੇ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਰਾਸ ਆਉਣਗੀਆਂ।”

ਫਿਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਕਈ ਦੁੱਕੀ-ਤਿੱਕੀ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਖਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।”

ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਦੇਹ।

ਰਾਜੀਵ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ- ਆਪਾਂ ਇਕੱਠੇ ਖਾਣਾ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ:- “ਅਹੁ ਮੇਰੀ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟ ਫੜਾ।” ਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਕਿਹਾ:- “ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ।”

ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਕੋਲੰਬੋ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਆਸਵੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਾ ਰਾਓ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-

“ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਖਾਸ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਓ।”

ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਜਦੋਂ ਲਿਟੇ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ, ਓਦੋਂ ਭੇਜ ਦੇਣਾ।”

ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗਾ।”

ਵਿਆਪਕ ਬੇਚੈਨੀ ਦਿਸੀ।

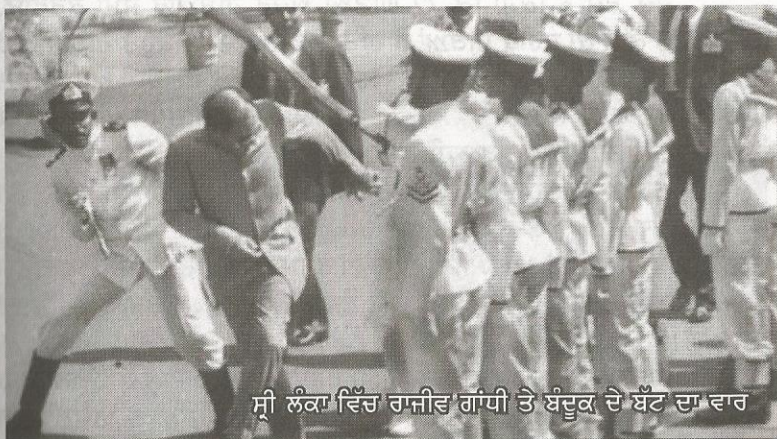
ਲੰਕਾ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਸ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਇਸ ਉੱਪਰ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ 'ਹਾਂ ਹਾਂ' ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਰੀ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਫ਼ਨਾ ਉੱਤਰਿਆ, ਲਿਟੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਅਣਗਿਣਤ ਸਵਾਲ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਪੈਣੇ ਨੇ ? ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ? ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਜਾਫ਼ਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਏਗਾ ? ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਯੁੱਧ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸਨ। ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਸਿੰਘਲੀ ਮਾਤਮ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸਾਡਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੁਝਾਰਤ ਨਾ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ। ਹਿੰਸਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕੇਵਲ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਪਰ ਦਸਤਖ਼ਤਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਲੰਕਾ ਫ਼ੌਜ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਮਿਲ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਖ਼ਤਮ, ਦੋਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੇਗੀ।

ਲੰਕਾ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜੀਵ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਨਸਲੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਿੰਨੀ ਤਿੱਖੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜੀਵ, ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਸਲਾਮੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਿੰਘਲੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਬੱਟ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਖ਼ੁਦ ਪਾਇਲਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ਼ ਵਾਰ ਬਚਾ ਗਿਆ, ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਵੱਜ ਜਾਂਦਾ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚਿਆ, ਪਰ ਹਿੱਲ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਉੱਤਰੀ। ਤਾਮਿਲ ਹਾਰ ਪਾ-ਪਾ ਮਿਠਾਈਆਂ ਖੁਆ ਖੁਆ ਇਸ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- 'ਹਥਿਆਰ ਰੱਖ ਦਿਓ।'

ਲਿਟੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਕੁਮਾਰੱਪਾ ਨੇ ਗੱਜ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ:- "ਤੂੰ ਕੌਣ

ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜੀਵ' ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਬੱਟ ਦਾ ਵਾਰ

ਹੈਂ ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਵਾਣ ਵਾਲਾ ? ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰੇਂਗਾ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਆਂਗੇ। ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ ਮੌਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ?"

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੁਮਾਰਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ:- "ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਪੰਗਾ ਲੈ ਕੇ ਪਛਤਾਏਗੀ, ਦੇਖਣਾ, ਲੰਕਾ ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਣੇਗਾ।" ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਰਨੈਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਗੋੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਦੋ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਜਾਫ਼ਨਾ ਪੁੱਜਾ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਈ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਰਿਆ, ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਸੈਨਿਕ ਆ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਤੁਰੇ। ਭਾਰਤੀ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੇ ? ਭਾਰਤੀ ਜਰਨੈਲ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਬਾਹਰਲੇ ਚੌਧਰੀ ਪੌਸ ਜਮਾਉਣਗੇ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਰੀਕ ਧੜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ, ਹੋ ਸਕਦੈ ਲਿਟੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਉੱਪਰ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ।

ਜਦੋਂ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਓ, ਲਿਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਰੀਕ ਧੜਿਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਬਹੁਤੇ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਈ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਟੇ ਨੇ ਖੋਹ ਲਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- "ਮੇਰੇ 72 ਘੰਟੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।"

ਲੈਫ਼ਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਦੀਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ:- "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਦੇ, ਲਿਟੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮਿੱਤਰ ਫ਼ੌਜ ਅੱਗੇ।"

ਚਾਰ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਮਿਲਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਤਾਮਿਲ ਪਰਿਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਸਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਸੀ। ਕੂਟਨੀਤਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਸੀ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਨਾਪੇ ਤੋਲੇ ਹੋਏ ਸਨ- “ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਭਾਈਓ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਾਗਜ਼ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਮਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅੱਗੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਕੀ ਕਰਨ ? ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਸਾਡਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਅਜੇ, ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖੋ। ਮੇਰੇ ਤਾਮਿਲ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਸਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਬਾਨੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਉੱਪਰ ਇਤਬਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਦੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਰੁੱਧ

ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ ਹੈ ਆਖਰ, ਸਾਡਾ ਮਦਦਗਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਸਾਫ਼ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗਾ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ। ਯੁੱਧ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।”

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਚੰਗੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਖਾੜਕੂ ਅੱਗੇ ਆਏ, ਬੇਕਾਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਫ਼ਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਲਿਆਂ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਹਾਂ ਸਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ। ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰੀਏ ਥੋਕ ਵਿੱਚ ? ਸਾਨੂੰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਇਤਬਾਰ।”

ਆਮ ਤਾਮਿਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਚੈਨ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘਲੀ ਫ਼ੌਜ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦੀ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਘਲੀ ਜਨਤਾ ਤੇ ਬੋਧ ਸਾਧੂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਰਨੈਲ ਦੀਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- “ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਓ।”

ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ- “ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗਾ।” ਕਦੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰੀਕ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੇ, ਲਿਟੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਉੱਪਰ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਹੋਈ। ਅਲੋਪ ਹੋਈਆਂ ਪੁਲਿਸ ਗੱਡੀਆਂ ਫਿਰ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੰਦਾ- “ਮੌਕਾ ਆਏਗਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਤੁੰਨ ਦਿਆਂਗਾ।”

ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਐ ਕਿ ਜੇ ਕਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣੀ ਪਏਗੀ। ਕਿਉਂ ? ਲੰਕਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਾਲੋਨੀ ਹੈ ? ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕ

ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ, ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।”

ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਮੁਲੱਮਾ ਉਤਰਨ ਲੱਗਾ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਇਹ ਮਾਮੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਦਾ ਰੋਸ ਸੀ ਇਹ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਹ ਮਖਾਹ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਰੋਕ ਕੇ ਪਥਰਾਉ ਕੀਤਾ, ਜਵਾਬੀ ਫ਼ਾਇਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਮਿਲ ਮਰਿਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਅਕਾਰਡ ਵਿਚਲੀ ਥੋਥ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ- “ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਸਾਡੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਨਿਹੱਥੇ ਹੋ ਗਏ, ਲੰਕਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ।” ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁੱਟੇ ਹੀ ਨਹੀਂ !

3 ਅਕਤੂਬਰ 1987, ਲੰਕਾ ਦੀ ਨੇਵੀ ਨੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੇ ਇੱਕ ਬੇੜੀ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ 17 ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਓਹੀ ਖਾੜਕੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 126 ਸਿੰਘਲੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੈਵਰਧਨੇ ਉੱਪਰ ਦਬਾਅ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲੰਬੋ ਲਿਆ ਕੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰੋ, ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾਓ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਉੱਪਰ ਦਬਾਅ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ। ਭਾਰਤੀ

ਰਾਜਦੂਤ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ। ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲੰਬੋ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ। ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਮੇਰੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਮੌਤ ਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੌਤ

ਮਰਨ। ਸਾਇਨਾਈਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸਾਇਨਾਈਡ ਦੀ ਮੰਗ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਲਟਕਿਆ ਕੈਪਸੂਲ ਤੋੜ ਕੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ, 16 ਹੋਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕੈਪਸੂਲ ਫੜਾ ਦਿੱਤੇ। ਖਾਣਾ ਖੁਆਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬਾਲਾਸਿੰਘਮ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਪਸੂਲ ਫੜਾ ਆਇਆ। ਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਸਤਾਰਾਂ ਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕੈਪਸੂਲ ਖਾ ਲਏ, 12 ਤੁਰੰਤ ਦਮ ਤੋੜ ਗਏ, ਪੰਜ ਤੜਪਣ ਲੱਗੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਬਚ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀਂ ਕੋਲੰਬੋ ਲਿਜਾਣਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ 12 ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਸ਼ੁਰੂ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਾਮਿਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਪੁੱਜੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਚਰਨ ਛੂਹੇ।

ਖਾੜਕੂ, ਮੁੜ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਅੱਠ ਫ਼ੌਜੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਏ, ਸਾਰੇ ਫੁੰਡ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਸਿਵਲੀਅਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰੇ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਢੇ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇਢ ਸੌ ਕਤਲ ਕੀਤੇ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਦਹਾੜਿਆ- “ਭਾਰਤੀਓ, ਜਾਂ ਲਿਟੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਦਫ਼ਾ ਹੋ ਜਾਓ।”

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ:- “ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ ? ਮੈਂ ਬੋਝਾ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ।” ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ:- “ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਮੁੱਲ ਨਾ ਲਓ।” ਪਰ, ਇਸ਼ਕ ਕੀ ਲੱਗੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ। ਮਨ ਅਟਕਿਆ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ।

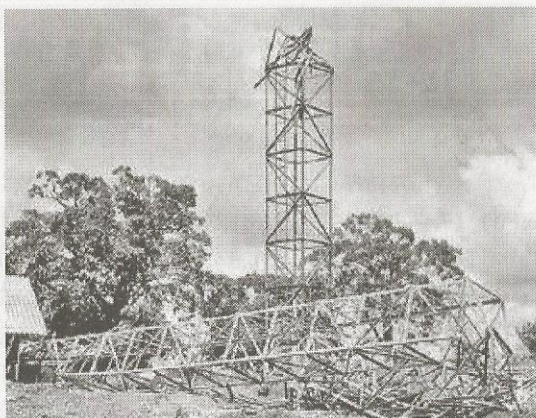
ਦੀਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਜਰਨੈਲ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ,

ਤਾਂ ਕਿ ਅਮਨ ਸੰਧੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾ ਸਕਣ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂ ਖੁੰਘਾਰ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਤਿਆ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮਾਹੌਲ ਸੰਗੀਨ ਸੀ। ਮਹਾਤਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਅਸੀਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਮਰਨਾ ਬਿਹਤਰ।”

ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦਈਏ ਲੰਕਾ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਸਾਡੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ।”

ਮਹਾਤਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ- “ਕਰੋ ਡਿਊਟੀ।” ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁੜ ਕਦੀ ਨਾ ਮਿਲੇ।

ਅੱਠ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਟੁਕੜੀ ਤੇ ਫ਼ਾਇਰ ਦਾਗ਼ ਦਿੱਤਾ। ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਪੰਜ ਕਮਾਂਡੋ ਮਾਰੇ। ਟਾਇਰਾਂ ਉੱਪਰ ਲਿਟਾ ਕੇ ਸਾੜੇ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖ਼ੂਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ਼ ਚਿੱਲਾਇਆ। ਲਿਟੇ ਨੂੰ ਖ਼ੂਨੀ ਦਰਿੰਦੇ ਕਿਹਾ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਲਿਟੇ ਦਾ ਰੇਡੀਓ, ਟੀ.ਵੀ. ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਛਾਪਾਖ਼ਾਨਾ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ਼ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਜਾਫ਼ਨਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉੱਪਰ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਚੌਥੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸੈਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਤਣ ਖਲੋਤਾ। ਅਜ਼ਾਦ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਹੋਏਗਾ, ਰੱਬ ਜਾਣੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਣੇ।

ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਵੀਤਨਾਮੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਤਣ ਗਏ, ਲਿਟੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਤ ਦੇਖੋ, ਜਿਹੜੀ ਜੰਗ ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਆਪੇ ਸਹੇੜ ਲਈ।

ਜੈਵਰਧਨੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਮਾਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਜੱਟ

ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਬਿਜੂ
ਜਾਣੇ। ਲੰਕਾ ਦੀ
ਫੌਜ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਸੌਂਦੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ
ਫੌਜ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ।
ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ
ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਲੰਕਾ
ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ
ਸੀ ਇਹ ਦਿਨ ਰਾਤ

ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਰਨੈਲ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ, 'ਲੁੰਗੀਆਂ ਪਹਿਨੀ ਫਿਰਦੇ ਗਿਠਮੁਠੀਏ ਸਾਡਾ ਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਗੇ ?' ਨਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਨਾ ਲਿਟੇ ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ, ਨਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਹ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ, ਨਹੀਂ, ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵਧੀਕ ਨਿਕਲੀ। ਲਿਟੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਵਰਦੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ? ਭਾਰਤੀ, ਖਾੜਕੂ ਅਤੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਵਿੱਚ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਸਿਵਲੀਅਨ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ, ਖਾੜਕੂ ਨੱਠ ਜਾਂਦੇ। ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ

ਲਿਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲਕੀਆਂ

ਅਬਾਦੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਅਬਾਦੀ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਭਾਰਤੀ ਆਰਮੀ ਚੀਫ਼ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਿਟੇ ਨੇ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਰਾਅ ਦੀ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰੀ ਖੁਸ਼ਫ਼ਹਿਮੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਜਰਨੈਲ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ? ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਫ਼ਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਰਹਿੰਦੇ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਾਂਡੋ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰੇ ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਫੌਜ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸਿਸਟਮ ਕੋਡ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੋਗ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਕਮਾਂਡੋ ਹੁੰਝ ਦਿੱਤੇ!

ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ ਨੂੰ, ਦੋ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, "ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਦਿਆ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾ ਸਮਝ ਜਾਣਾ। ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਸਖ਼ਤ ਜਾਨ ਲੋਕ ਹਾਂ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੜਾਂਗੇ, ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਆਪ ਘੜਾਂਗੇ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰੇ।"

ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਖ਼ਤ ਛਾਪੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਠੀਕ, ਜੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਏ ਚੰਗਾ, ਜੇ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੜਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਚੱਲਿਆ, ਕਿਸ ਦਰੱਖਤ, ਕੰਧ, ਖੁੰਢ, ਖੰਭੇ, ਛੱਪਰ ਪਿੱਛੇ ਖਾੜਕੂ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਮ੍ਹਣਿਕ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਆਉਂਦੀ ਦੇਖਣੀ, ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਫੁੰਡ ਦੇਣਾ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਪੱਕਾ। ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਬੈਜ ਪਹਿਨਣੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਬਹੁਤੇ ਖਾੜਕੂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ

ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਸਦਕਾ ਤਰਸ ਖਾਣ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸੂਰਜ ਢਲਣ ਲੱਗਾ। ਬੋਫੋਰਜ਼ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਘਪਲੇ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਬਿਮਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਦਸੰਬਰ 1987 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ। ਲਿਟੇ ਨੇ 18 ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜੀ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਉਹ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ, ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਚਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ- “ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸੰਘ ਹੇਠ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੰਕਾ ਐਕਾਰਡ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਆਈ? ਸਾਨੂੰ

ਸ਼ਾਂਤੀਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਠਾਰਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦੋਸਤੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਹੋ ਉਮੀਦ ਹੈ।”

ਇਹੋ ਬੋਲੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ:- “ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਕਿਉਂ ਮਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਓਵੇਂ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਬਹਾਦਰੀ ਪੱਖੋਂ ਨਹੀਂ, ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਲਿਟੇ ਮਾਰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਫ਼ੌਜੀ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਉੱਤਰੇ। ਐਮ.ਜੀ.ਆਰ. ਦੇ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਹੁਣ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨੇਤਾ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਕੋਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ। ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਤਾਂ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਾਜੀਵ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਕਰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਡੂੰਘੇ ਜੰਗਲ

ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਘਰ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪਿਆ ਸੀ, ਮੇਜ਼ ਕੁਰਸੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਮੀਲ ਲੰਮੀ ਸੁਰੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕੀ ਪੁੱਜਣਾ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦੀ ਸੀ। ਫੌਜ ਜੰਗਲ ਕੱਟ ਕੱਟ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੂਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲੱਭ ਗਿਆ, ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ।

ਫਰਵਰੀ 1989 ਸਾਂਸਦ ਦੀ ਚੋਣ ਆ ਗਈ। ਜੈਵਰਧਨੇ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜਨੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲੱਗੇ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੀ। ਰਣਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 31 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਓ। ਭਾਰਤ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਗਈ। ਲਿਟੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਲੀ ਵੋਟਰ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਫੌਜ ਦਾ ਅਮਨੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਲੰਕਾ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:- "ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੋਰ ਰਸਤਾ ਦੱਸੋ ਕੀ ਹੈ? ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਮਰਨਗੇ ਜਾਂ ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂ, ਆਪਣਾ ਕੀ ਜਾਂਦੈ?"

ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਬਿਆਨ ਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਤਾਮਿਲਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤਿੰਨ ਖਾੜਕੂ ਭੇਜ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਖਾੜਕੂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ:- "ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਲਿਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਕਤਲ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।" ਗੱਲ ਖ਼ਤਮ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਨਵੰਬਰ 1989 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਰ ਗਏ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 31 ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਤਰੀਕ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ 1990 ਤਕ ਵਧਾਈ ਗਈ ਤੇ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚੋਂ ਆਖ਼ਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ

ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਇੰਚ ਲਿਟੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਕੋਲ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ। ਲਿਟੇ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ- "ਆਖ਼ਰੀ ਫ਼ੌਜੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦਾ, ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ।"

ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ 1990 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ। ਚਿਹਰੇ ਉੱਪਰ ਮੁਸਕਾਨ। ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ- "ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਉਖਾੜਨ ਆਈ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਯੁੱਧ

ਲੜਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ

ਅੰਦਰ ਮਘਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ

ਦੀ ਕਿਰਨ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਦਬਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਸਾਡੇ

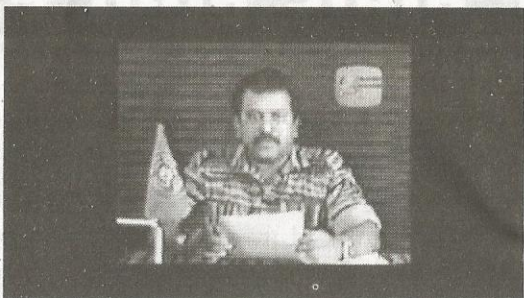
ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ

ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਬਾਕੀ

ਕੌਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਿਸਾਲ

ਬਣੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਅਨਜਾਣ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਬਕ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਗਾਨਾ ਮੁਲਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਰਤ ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਸਾਡੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਏ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਾਮਿਲ ਮਾਰੇ, ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ 250 ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ, ਮੇਰੇ ਐਨ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਆ ਫਟੇ। ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ, ਅਸੀਂ ਵੀਤਨਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ, ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦੀ।"

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ 12 ਸਾਂਸਦ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਲੰਬੋ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ- “ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹੋ ਗਏ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖੇ ਨੇ ? ਤਾਮਿਲਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਭੁੱਲ ਜਾਓਗੇ ਤਾਂ ਬਚ ਜਾਓਗੇ ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਸਾਂਸਦ ਰਾਅ ਦਾ ਏਜੰਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੁਸੀਂ ?” ਸਾਂਸਦ ਨੇਤਾ ਬਾਲਾਕੁਮਾਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ, ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ- ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿੰਗਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।’

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਫਨਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਬੰਦਾ ਰਿਹਾ ਨਾ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁੱਟ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਾਹਣੀ ਪਾਈ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਕੀ ਔਕਾਤ ? ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਤਾਸ਼ ਘਿਰਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜੋ ਚੀਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਬੈਠਾ, ਪਰ ਚੀਤਾ ਉਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਾਫਨਾ ਵੱਲ ਪਰਤਣ ਲੱਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਤੰਬ

Courtesy of 'The Island'

ਵਧਣ ਲੱਗੀ।

ਜੂਨ 1990 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਅਫ਼ਵਾਹ ਫੈਲੀ। ਕਿਸੇ ਦਰਜੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਔਰਤ ਦਾ ਝਗੜਾ ਪੁਲਿਸ ਤਕ ਅੱਪੜ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ:- 'ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰੋ।'

ਛੇ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਛੁਡਾ ਲਏਗਾ। ਬਹੁਤੇ ਸਿੰਘਲੀ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਦਸ ਜੂਨ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਚਾਰਾ ਸੀ? ਫੌਜੀ ਆਮ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦੇ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਆਮ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦੇ। ਆਦਮਖੋਰ ਹਵਾ ਫਿਰ ਵਗ ਪਈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇਰਤਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ- "ਮੈਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ।" ਮਾਰਚ 1991 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੰਬ ਨਾਲ ਗਾਰਦ ਸਣੇ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ।

16ਵੀਂ ਸਦੀ

ਦੇ ਡੱਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਹੈਡ-ਕੁਆਰਟਰ ਸੀ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, 107 ਦਿਨ ਤਕ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਆਖ਼ਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਫੌਜੀ ਕੱਢ ਲਏ। ਖ਼ਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਲਿਟੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਇੱਟ ਇੱਟ ਕਰ ਕੇ ਖਲਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਬੰਦ, ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਬੰਦ, ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਹਿੱਲਜੁਲ ਬੰਦ। ਪੂਰਾ ਦੇਸ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਥੋੜ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਿੰਘਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ। ਤਾਮਿਲਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਬਥੇਰੇ ਸਨ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਫ਼ਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਤਨ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਜਾ ਸਕੇ। ਬਚਿਆ ਮਾਲ ਲਿਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਜ਼ਲੀ ਕੰਮ ਚਲਾਊ ਸਰਕਾਰ ਡੰਗ ਟਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਮੁੜ ਚਮਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਰੈਲੀ ਬਾਅਦ ਰੈਲੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ

ਕਿਹਾ- “ਭਾਰਤ-ਲੰਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਭੇਜਣੀ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਲੰਕਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ।” ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੀ ਦੁਰਗੰਧ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਪੋਟੂ ਅੱਮਾਨ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਹੋਏ।

ਸਤੰਬਰ 1990, ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੱਗੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਲੰਕਾ ਵਾਸੀ ਉੱਤਰੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਲੰਕਾ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦਸੰਬਰ 1990 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਨੇ ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲਿਟੇ ਆਪਣਾ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਮਦਰਾਸ ਖੋਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਲੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਰਵੂਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ 'ਧਾਨੂ' ਵੀ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਤਮ-ਘਾਤੀ ਬੰਬ ਵਜੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੂਜਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ:- "ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਲਿਟੇ ਦਸਤਾ ਮਦਰਾਸ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।" ਸੁਨੇਹਾ ਫ਼ਾਈਲ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਲਿਟੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ- ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਾ ਰਹੇ, ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਿਹਰਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਧਾਨੂ ਦੇ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਬੰਬ ਪੇਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਤੁਰਿਆ, ਤਾਂ ਧਾਨੂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨ ਛੂਹ ਲਏ। ਸਕੀਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋਇਆ।

ਲਿਟੇ ਦੀ ਕਾਰਕੁੰਨ ਧਾਨੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਖਬਰ ਛਪੀ ਕਿ 21 ਮਈ 1991 ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਗੇ। ਵੀਹ ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਦਸਤੇ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਬਿਏਟਰ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇਖੀ। ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਹਰੀ ਬਾਬੂ ਨਾਮ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ। ਸੰਦਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਰ ਖ਼ਰੀਦਿਆ, ਜੋ ਧਾਨੂ ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਗਲ ਪਹਿਨਾਏਗੀ। ਧਾਨੂ ਨੇ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲੱਕ ਦੀ ਪੇਟੀ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਰ ਤੇ ਦੁਪੱਟਾ।

ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਔਰਤ ਨੇ ਧਾਨੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- 'ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ?'

ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਨੇੜੇ ਖਲੋਤਾ ਬੋਲਿਆ- 'ਜਦੋਂ ਹਾਰ ਪਹਿਨਾਏਗੀ, ਮੈਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਾਂਗਾ।'

ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਲੇਟ ਆਉਣਗੇ, ਹਾਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ।' ਬੈਠ ਗਏ।

ਰਾਤੀਂ ਦਸ ਵਜੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪੁੱਜਾ, ਜੈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਧਾਨੂ ਹਾਰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ,

ਪੁਲਸੀਆ ਔਰਤ ਨੇ ਫਿਰ ਰੋਕੀ, ਪਰ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਆਉਣ ਦਿਓ।'

ਇਸੇ ਪਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਚਰਨ ਛੂਹਣ ਲਈ ਝੁਕੀ, ਝੁਕਣ ਸਾਰ ਸਵਿੱਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਲ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਗ ਦਾ ਗੋਲਾ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਕਾਂਬਾ ਛੇੜਦਾ ਧਮਾਕਾ। ਰਾਜੀਵ, ਧਾਨੂ, ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਸਮੇਤ 16 ਬੰਦੇ ਉੱਡ ਗਏ। ਸਾਲ 1984 ਤੋਂ 1989 ਤਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ, ਮਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਸ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਟੀ ਬੋਟੀ ਖਿੱਲਰ ਗਿਆ। ਸਫ਼ੈਦ ਪੀਟੀ ਬੂਟਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਹੋ ਸਕੀ। ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈ। ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਤਾਂ ਉੱਡ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਕੈਮਰਾ, ਕੈਮਰੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ। ਲਿਟੇ ਦੀ ਕਾਤਲ ਟੀਮ ਸਾਫ਼ ਦਿਸ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਨੇ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਿਵਾਰਸਨ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਸੁਭਾ, ਕਾਤਲ ਨਾਲ ਫਿਰਦੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਵਾਪਸ ਲੰਕਾ ਪਰਤਣ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ, ਛੁਪਣਗਾਹ ਉੱਪਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ, ਸਾਇਨਾਈਡ ਨਿਗਲ ਦੇਵੇਂ ਮਰ ਗਏ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਬੁਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ।

ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੁੱਲ 41 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 12 ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਫੜੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ, ਪੋਟੂ ਅੱਮਾਨ ਤੇ ਕੁੜੀ ਅਕੀਲਾ ਸਨ। ਮਈ 1992

ਸਿਵਾਰਸਨ ਤੇ ਸੁਭਾ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ

ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਿਟੇ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਆਇਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਦਸਤੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਬਲੈਕ ਟਾਈਗਰਜ਼' ਰੱਖਿਆ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਸਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ:- "ਮੌਤ ਅਸਾਨ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦੈ। ਆਪਣਾ ਮਨ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਜਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨੇਤਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨੋਂ ਨਹੀਂ ਇਜ਼ਕਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੌਤ ਦਾ ਛਿਣ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ।"

ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫ਼ਰਾਂਸ, ਨਾਰਵੇ, ਜਰਮਨੀ, ਸਵੀਡਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਹਮਦਰਦ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਦਾ ਤਾਂ ਨਾਮ ਹੀ 'ਮਿੰਨੀ ਜਾਫ਼ਨ' ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਬਕੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ, ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਵੀਡਨ ਅਤੇ ਨਾਰਵੇ ਨੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ- "ਸਿੰਘਲੀ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਨੇ, ਸੁਤੰਤਰ ਕੌਮ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਕੌਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਡਾ ਆਦਰ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਸਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਿੰਘਲੀ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ

ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਲੰਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਲੀਟਰ ਡੀਜ਼ਲ, 13 ਹਜ਼ਾਰ ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ, 5 ਹਜ਼ਾਰ ਆਡੀਓ ਕੈਸਟਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਰ, ਟੀ.ਵੀ. ਸੈੱਟ, ਟਰਾਂਸਮੀਟਰ, ਵਰਦੀਆਂ, ਬੰਦੂਕਾਂ, ਗਰਨੇਡ, ਗੋਲਾ ਬਰੂਦ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਡੈਨਜ਼ਿਲ ਮਾਰਿਆ, ਫਿਰ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬਰ ਨੇ ਨੇਵੀ ਚੀਫ਼ ਵਾਈਸ ਐਡਮਿਰਲ ਫਰਨਾਂਡੋ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ।

ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਘਟਦੀ ਗਈ, ਫੌਜੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਣੇ ਭਗੌੜੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ, ਪੂਰੀ ਫੌਜ ਸੱਤਿਆਹੀਣ ਹੋ ਗਈ। ਨਾ ਲਿਟੇ ਹਾਰੇ, ਨਾ ਲੜਾਈ ਮੁੱਕੇ। ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ- “ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਏਗਾ, ਸੱਚ ਸਾਡੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਏਗਾ।”

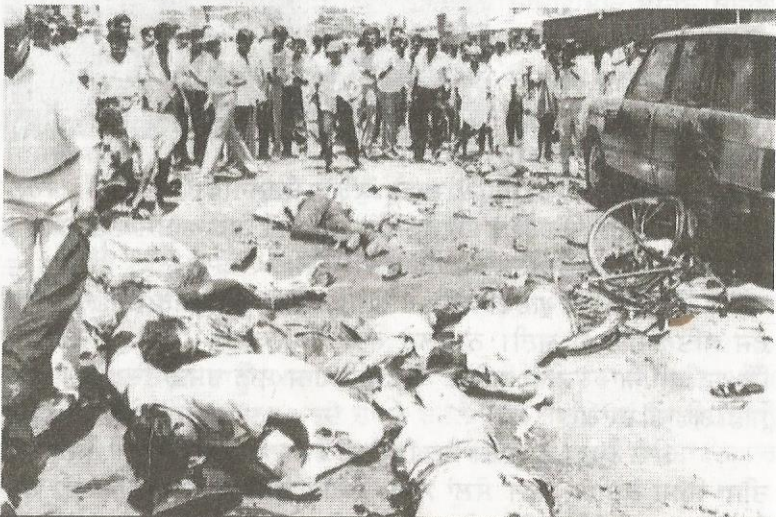
ਸਾਲ 1993 ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਲਿਟੇ ਦੀ ਫੌਜ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਕੁੜੀਆਂ ਸਨ। ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਤਾਮਿਲ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਧਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਲਿਟੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ, ਲੰਕਾ ਏਅਰਫੋਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਸਹੀ, ਜਹਾਜ਼ ਡੇਗਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਨ ਬਥੇਰਾ। ਸੀ-ਟਾਈਗਰਜ਼ ਨੇਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਜਾਫਨਾ ਵਿੱਚ ਲਿਟੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ

ਨੇ ਅਜੇ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1993 ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਵਜ਼ੀਰ 'ਲਲਿਤ' ਦਾ ਕੋਲੰਬੋ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਲਿਤ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਲਿਟੇ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਹੈ।'

21 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਬੂ ਨਾਮ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਨੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਨੇੜੇ ਗਰੋਸਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਤਾਮਿਲ ਅਤੇ ਸਿੰਘਲੀ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਬੰਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਦੇ ਭਵਨ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਾਬੂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾ। ਬਾਬੂ ਜਾਣ ਗਿਆ, ਇੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਚੱਲਦੈ, ਬਾਬੂ ਉਹ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਭਵਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕਾਨਵਾਈ ਨਾਲ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਇੱਧਰ-ਓਧਰ ਘੁੰਮਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਘਰ ਵੀ ਹੋ ਆਇਆ। ਖੁਦ ਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਨਾ ਬੀੜੀ। ਕੌਣ ਜਾਣੇ ਉਹ ਲਿਟੇ ਦੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿੰਗ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਟਰੱਕ ਕੋਲੰਬੋ ਤੋਂ ਜਾਫ਼ਨਾ ਚੱਲਦੇ ਸਨ।

1 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 'ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ' ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਅੱਗੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਣਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਇਸ ਕਾਰਵਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਬੂ, ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਰੋਕਿਆ। ਐਨ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਕੇ ਬਟਨ

ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਨੱਪ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਦਰਜਨ ਹੋਰ ਓਵੇਂ ਉੱਡ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਉੱਡਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਰਾਜੀਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੀ
ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਟੇ ਨਾਲ
ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ, ਪਰ ਸਫਲ
ਨਾ ਹੋਈ।

ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਜਨਵਰੀ 31, 1996,
ਕੋਲੰਬੋ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦਾ
ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਭਾਰਾ ਟਰੱਕ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ
ਬਥੇਰੇ ਚੈੱਕ ਪੋਆਇੰਟ ਆਏ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਨਾ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ ਟਰੱਕ ਨੇ
ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਡਰਾਈਵਰ, ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸਭ ਉੱਡ

ਜਨਵਰੀ 31, 1996, ਕੋਲੰਬੋ ਧਮਾਕਾ

ਗਏ। ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਲਈ।
ਲਿਫਟਾਂ ਰੁਕ ਗਈਆਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ
60 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ, 1500 ਜ਼ਖ਼ਮੀ, ਪਰ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ
ਵਧੀਕ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਹਮਲਾ ਲਿਟੇ
ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਮੁਲੇਵੂ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ
ਸਥਿਤ ਫ਼ੌਜੀ ਅੱਡੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ,
ਜਿੱਥੇ 1200 ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰ
ਸਨ। ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ, ਜਿਸ ਨੇ
ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ
ਜਾਨ ਬਚਾਈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ:-
"ਇੱਕ ਵੀ ਫ਼ੌਜੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।

ਮੁਲੇਵੂ ਫ਼ੌਜੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਪੂਰੀ ਸੈਨਾ ਖਤਮ।" ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਏਨੇ ਫੌਜੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰੇ ਸਨ। ਦੁਨੀਆ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈ।

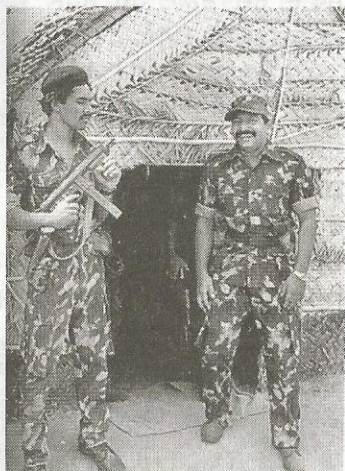
ਉਹ ਕੇਵਲ ਲੜਾਕਾ ਨਹੀਂ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਵੀ ਸੀ। ਲੰਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੇ ਖਰੀ ਨਾ ਉੱਤਰੀ, ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- "ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਮਿਲ ਗਿਆ?"

ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- "ਮਾਓਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚੰਕਾਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਫਿਰ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲੱਗਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਾ ਸਕੀਆਂ। ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲੇ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੜ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਾਲ 2002 ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਰਨ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮੁਰਦਾ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨੇਵੀ, ਏਅਰਫੋਰਸ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਦੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਜੰਗਲ ਛਾਣਨ ਵਾਸਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ। ਲਿਟੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਹ ਧੂੰਆਂ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭੁੱਲ

ਗਏ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀ ਤੋਂ ਕੇਵਲ 50 ਗਜ਼ ਦੂਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਗੋਲੇ ਉਸ ਦੇ ਏਨੇ ਨੇੜਿਓਂ ਲੰਘਦੇ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਤਰੰਗਾਂ ਛੇੜ ਜਾਂਦੇ।

ਅਠਾਰਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਸਣੇ ਉਹ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 19 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਘਿਰ ਗਿਆ। ਗੋਲੀ ਮੱਥੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਕੇ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਗਲ ਵਿੱਚ ਸਾਇਨਾਈਡ ਕੈਪਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਘੇਰਾ ਪੈਣ ਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਾਂ, ਤਾਂ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਦਾਗਣੀ, ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਮਿਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ।

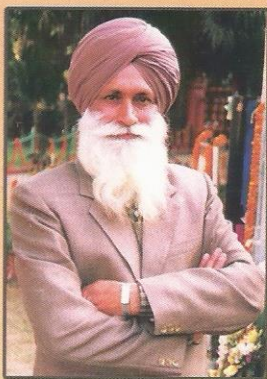
ਸੱਠਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਅਤੇ ਨੱਬੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਅਸੀਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਤਾਮਿਲ ਦੇਸ ਵਾਸਤੇ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਲੜੇ। ਮੈਂ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ, ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ

ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਪੱਖਪਾਤ, ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਧੀਆਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰੰਦਾਜ਼ੀ। ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗ਼ਰਮ ਖ਼ਿਆਲ ਅਨਸਰਾਂ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣਾ, ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਣਐਲਾਨਿਆ ਸਰਕਾਰੀ ਆਤੰਕ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ

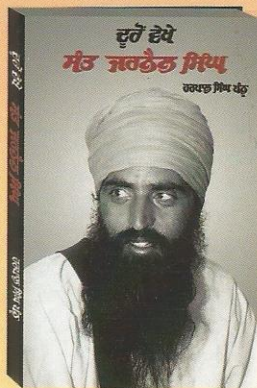
ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਕ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1947 ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਵਜ਼ਾਹਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਜੈਨੀ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਤਾਮਿਲ, ਤੇਲਗੂ, ਮਲਿਆਲਮ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭੋਜਪੁਰੀ ਆਦਿਕ। ਸਟੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਲਹੂ ਵੀਟਵੀਂ ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਜ਼ਬਾਤ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦਿਮਾਗ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਆਦਿ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਖੁਆਰ ਹੋਏ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਖੁਆਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਗੁਆਂਢੀ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਗਲੋਬ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਹੈ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਰਾਜੀਨਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰ ਲਿਆ ? ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ, ਨਾ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪਿਆਰ। ਯਹੂਦੀ ਨੇਤਾ ਹਰਜ਼ਲ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮ ਦੀ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਕਹੇ, ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਦਿਨ ਮਨਾਏ, ਪੰਜਾਬੀ/ਸਿੱਖ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਕੇ ਯਾਦਗਾਰ ਮਨਾਉਣ ? ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਖਵਾਜਾ ਪੀਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੇ ਮੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਚੰਗੀ।

ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਜਨਮ 20 ਜੂਨ
ਸੰਨ 1953 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸੰਨ 1972 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਏ. (ਐਨਰਜ਼)
ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਐਮ.ਏ.
(ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਚਰ), ਐਮ.ਏ. (ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ),
ਐਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਪੀ ਐਚ.ਡੀ. ਕੀਤੀ।

ਸੰਨ 1980 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ
ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ
ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਲਿਖਤਾਂ ਕਰ
ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਾਠਕ ਵਰਗ
ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰੋਚਿਕਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ
ਗਿਆਨ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਡਾ: ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।
ਕਿਤਾਬ ਸਟਾਕ 'ਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਦੁਬਾਰਾ ਛਪਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਭੁੱਖ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣ ਲਈ

ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਜੂਝਣ ਲਈ

ਵੰਗਾਰ

ਸੁਲਤਾਨਵੰਡ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

97795-34056, 84371-06685

ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਛਪਣ ਵਾਲਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ

ਸੰਪਾਦਕ: ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ

ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	ਦੇਸ਼	ਵਿਦੇਸ਼
ਸਲਾਨਾ	350/-	2,500/-
ਪੰਜ ਸਾਲਾ	1,500/-	12,000/-
ਲਾਈਫ	3,500/-	25,000/-